

СТРИЦ МРГУД *гостиња* *Рог* МИКНИЈА

ХОРАЦИЈЕ! ГДЕ СИ ОКУПИО ТАЈ СИЛНИ НАМЕШТАЈ?

ДИТНИЦА!

ОБИШАО САМ РОБАКЕ И ПРИЈАТЕЉЕ И ЗАМОЛИО ДА МИ ДАДУ ОНО ШТО СУ РАДО-ДОВАЛИ КАО СТАРОМОДНО!

О! ЗАР ОНО НИЈЕ ТВОЈА НАЛОЖАЦА?

УВЕК СИ МИ ГОВОРИО ДА ВОЛИШ ТУ НАЛОЖАЦУ К'О РОБЕ-НОГ БРАТА!

ОВАЈ... ЗНАШ... СМЕТА МИ ДА ГЛЕДАМ ТЕЛЕВИЗИЈУ... У ЊОЈ УВЕК ЗАСПИМ!

ДОБРО, СМЕСТИКУ НАМЕШТАЈ У ТВОЈУ ГАРАЖУ ДОК ВАМ КЛУБ НЕ БУДЕ ПОДИГНУТ!

У РЕДУ! А ЈА САД ИДЕМ КОД ГОСПОДИНА СТИПСИЈА ДА МУ ИСКАЖИМ МАЛО ДРВЕНЕ ГРАЂЕ!

АЛИ, ГОС'И СТИПСИЈУ... ЧУО САМ, МОМЧЕ, ДА СЕ ЗАМЛАКУЈЕШ С НЕКАКВОМ КУЉОМ ЗА БЕСКУНИКЕ... Е, ПА, ЗНАЈ... ОД МЕНЕ НЕЋЕШ ДОБИТИ НИЈЕДНУ ЈЕДИНУ ДАСКУ!

СТИПСИЈА НЕЋЕ НИ ДА ЧУЈЕ! БОДИМ СЕ ДА КЕМО МОРАТИ ДА ОДУСТАНЕМО!

НЕ ВЕРИ БРИГУ, МИКИ! УДЕСИЋЕМО МИ ТО С ЊЕГОВОМ ЖЕНОМ!

ЧУЛА САМ ДА СИ ОДБИО ДА ДАШ МИКИЈУ ГРАЂУ ЗА...

ТАЧНО! НЕ ДАМ НИ ДАСКЕ! КАКАВ ЈЕ ТО ЖЕНСКИ МИТИНГ У КУЉИ?

ОДРЖАВАЋЕМО МИТИНГЕ СВЕ ДОК НЕ ПРОНАЂЕМО НЕКИ НАЧИН ДА НАБАВИМО ГРАЂУ!

НЕ!

ДОВЕЗАО САМ ВАМ ЛИЧНО... ДА БУДЕМ СИГУРАН ДА СТЕ ЈЕ ДОБИЛИ!

СЈАДНО... И ХВАЛА! ЗНАО САМ ЈА ДА ВИ ИМАТЕ МЕКО СРЦЕ!

ЗДРАВО, МИКИ! СПРЕМНИ ЗА СТАРТ?

ПРЕТСЕДНИК ОПШТИНЕ! ОХ! ОТКУД ВИ ОВДЕ?

ЖЕЛИМ И ЈА НЕШТО ДА ДОПРИНЕСЕМ ЗА СВОЈЕ СУГРАЂАНЕ!

ЛЕПО, ПРЕТСЕДНИЧЕ... АЛ' НЕ МОРАТЕ БАШ ДА КОПАТЕ! ЈА...

А УШТО... УСКОРО ЋЕ ОПЕТ ИЗБОРИ ЗА ПРЕТСЕДНИКА... А МАЛО РЕКЛАМЕ НИКОМ ЈОШ НИЈЕ ШКОДИЛО!

ОДД МИ ЈЕ ЈАСНО!

У овом броју:

ОНИ СУ СТВАРАЛИ НАУКУ
ЊИХОВИ ДАНИ СУ ПРОШЛИ
МАЛИ УМЕТНИЧКИ КРИТИЧАР
ДА ЛИ НЕКО ЛЕТИ СВЕМИРОМ!

СТРИПОВИ: Хидрук Станко —
Мики — Флаш Гордон — Плутон —
Пламена Стрела — Весерца Пери —
Шумски човек — Светлеч и Аладинова
чаробна лампа.

И „хиљаду“ других занимљивости

А.Т.

ТРИ ПО-РАЗА

ДАМЕ

СТРАХ

Ако је веровати ста-рим записима, још 412 године пре наше ере избила је у областима око Средоземног мора нека епидемија за коју данас, на основу симптома, стручњаци тврде да је био грип. Епидемија је, мора бити захватила огроман број насе-ља, јер о њој пише не само велики грчки лекар Хипократ, већ је касније у својим списи-ма помиње и римски истори-чар Ливије.

80 година око Земље за

Нешто касније, 395 године пре наше ере, поново се поја-вила епидемија грипа, која је тешко погодила грчку војску, и то баш у време кад је она опседала град и луку Сираку-зу. Све до 876 године наше ере историјски извори не по-мињу ову болест. Али, те го-дине у Италији је избио грип који је десетковао војску Кар-ла Великог и проширио се ка-сније на читав европски кон-тинент. Изгледа да су Британ-ска Острва најдуже остала поштеђена од грипа: на њима се он први пут појавио тек 1173 године.

800 ГОДИНА...

Отада па до данас, грип је неких осамдесет пута, и то у облику великих епидемија, о-бишао Земљину култу. Доду-ше, он у то време још није имао своје данашње име — оно се појавило тек 1918 — већ је био познат као „инфлу-енца“. Ово име вероватно је дошло из италијанског језика: „инфлуо“ је италијански об-лик латинског „инфлуо“, класичан израз за тежак катар. Само у прошлом веку, Евро-па је доживела пет великих епидемија грипа. Прве четири уследиле су брзо једна за дру-гом и у прилично једнаким временским размацима: 1830, 1833, 1836 и 1847. Изгледа да се у тим честим епидемијама снага ове напасти исцрпила; би-ло је само појединих случаје-ва обољења све до 1889, кад је грип поново букнуо, и то у изванредно опасном облику. Две године касније, крајем 1891 и почетком 1892, избија нова тешка епидемија грипа, која је у Лондону само у току једне седмице убрала пет сто-тина жртава.

Како је тешка епидемија грипа од 1918/1919 добила име „шпанске грознице“, није ни до данас разјашњено. Уства-ри, прве своје жртве покоси-ла је у Француској, у Бресту и Бордоу, и то међу амери-чким војницима. Из Бреста се талас грипа проширио на читав свет. Мало је места остало поштеђено, а између њих у-самљено острво Света Јелена у Јужном Атлантику и неколи-ко пацифичких острва.

За две године колико је ха-рала, шпанска грозница је од-нела 15 до 20 милиона људ-ских живота. Док су у рани-јим епидемијама углавном стра-дале старије и телесно већ слабе особе, овога пута болест је претежно погодила омлади-ну и људе средњих година.

Тешко је утврдити првобит-но огњиште одакле је букнула епидемија шпанске грознице. Ујесен 1917 Америка је дожи-вела један талас грипа. Нешто касније, августа 1918, Персија је такође била захваћена епи-демијом грипа, а исто тако и Кина. Међутим, током 1918 у француску луку Брест сливали су се војници и радници са свих страна света, тако да је готово немогуће утврдити из које је од ових земаља грип заправо дошао у Европу.

Све оне имају нешто заједничко...

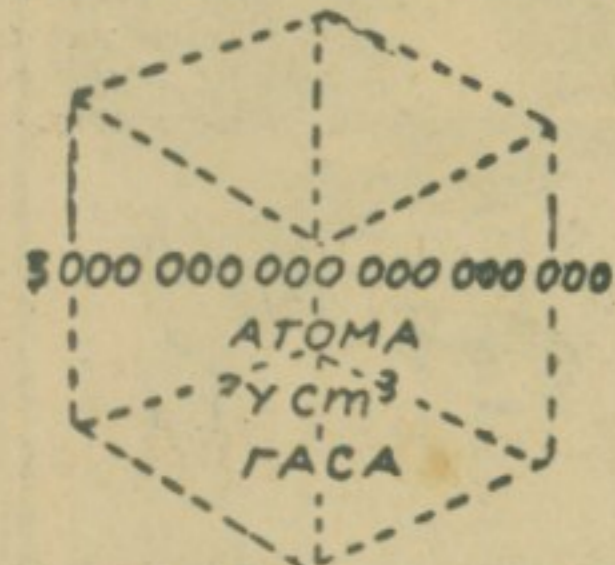

У животињском свету влада извесна законитост: животиње сличне по спољашњости обично спадају у исту групу, имају исте особине, исте навике, хране се истом храном. Али, природа је пуна одступања од правила, што нам најбоље доказују животиње на нашој слици. Између неких од њих сличност је очигледна, док код неких ту сличност нећемо утврдити и поред најбоље воље. Јер, тешко је наћи ма шта заједничко, на пример, између мравињег јежа и хијене-мравоједа. Хијена-мравојед пре потсећа на вука или шакала него на неспретног и неутледног мравињег јежа који, поред осталог, има њушку као кљун у пловке. Па ипак, све оне имају нешто заједничко: или немају зубе, или су им они толико дегенерисани да су приморане да се хране меком храном: мравима, инсектима, а неке чак и цветним нектаром.

Кроз живот и школу

ОНИ су стварали НАУКУ

Атоми су веома ситни. У кубном сантиметру гаса има их око 3.000.000.000.000.000.000.

(Амадео Авогадро, 1811, и Жан Перен, 1913).

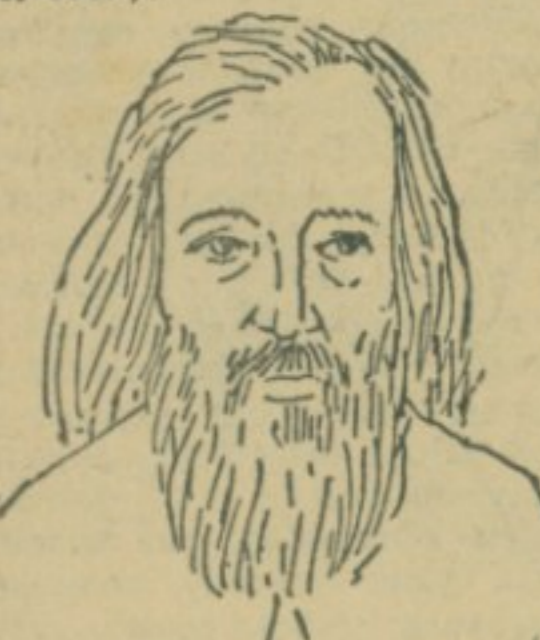

Амадео Авогадро (1776—1856) је био италијански физичар и професор у Торину. Он је један од првих који је уочио молекулску структуру материје. Открио је закон, који носи његово име, и каже да једнаке запремине гасова под истим условима имају једнак број молекула.

Жан Перен рођен је у Лиљу 1870 године. Студирао је у Паризу. Професор физичке хемије на Сорбони постаје 1910 године. Због својих радова на доказивању атомске структуре материје и величине атома, 1926 године добио је Нобелову награду за физику. Перен је из кретања ситних зрнаца смоле у води израчунао такозвани Авогадров број, тј. број атома у одређеној запремини гаса. За време Другог светског рата емигрирао је из Француске у Америку, где је и умро, 1942 године.

„Елемената у природи има више него што се мисли. Пронашао сам систем по коме се може поређати 65 познатих елемената. Одатле произилази да их између најлакшег, водоника, и најтежег, урана, има тачно 90”. (Димитрије Иванович Менделеев, 1869).

Димитрије Иванович Менделеев родио се 1834 године, у

ФЛАШ ГОРДОН ЗАРОБЉЕНИК БУДИ ИЗ СВЕМИРА

ФЛАШЕ! НАШ КАВЕЗ СЕ ОД ПОТРЕБА ОТВОРИО!

БРЗО, ХУКО! ОВО ЈЕ ПРИЛИКА ЗА БЕКСТВО!

ДОБРАГА! ПОГЛЕДАЈ! МАНИМО И ПРОЗ...ЊИХОВ КАВЕЗ ЈЕ У ПЛАМЕНУ!

ХЕЈ! ЕВО ЈЕДНОГ ЕЛЕКТРИЧНОГ ПЕНДРЕКА! ОВОМ СИРОТОМ ЗАВОЛУ ВИШЕ НЕКЕ БИТИ ПОТРЕБАН!

УСПЕЛО ЈЕ! ПЕНДРЕК ЈЕ РАСТОПИО БРАВУ НА КАВЕЗУ! БРЗО, ВАС ДВОЈИЦА!

ПОЖУРИТЕ! СТРАЖАРИ ДОЛАЗЕ! БРЗО!

ХВАЛА ФЛАШЕ! СПАСАО СИ НАС У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ! ЕВО СТРАЖАРА! ТРЧЕ ПРЕМА НАМА!

А САД СВИ У ШУМУ... И ЧЕКАЈТЕ МЕ ТАМО! ЈА МОРАМ ЈОШ НЕШТО ДА УРАДИМ!

НЕ БУДИ ЛУД, ФЛАШЕ! ОВО ЈЕ ТРЕНУТАК ЗА БЕКСТВО... ДОК СУ СТРАЖАРИ ЈОШ ПОМЕТЕНИ!

БЕЖИТЕ У ШУМУ И ЧЕКАЈТЕ МЕ! ДА СЕ НЕ ОБЈАШЊАВАМО ДАБЕ!

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ... ЖИВОТИЊА НЕМА! ПОБЕГЛЕ СУ!

САД ЕТЕ ТЕК ДОЖИВЕТИ ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ПРЕ НОШТО СУ ЧУВАРИ УСПЕЛИ ДА СЕ ПРИБЕРУ, УДАР ЕЛЕКТРИЧНОГ ПЕНДРЕКА ПОБЛАГО ИХ ЈЕ У КАВЕЗ

НЕ ЖЕЛИМ ДА ВАШИ ПРИЈАТЕЉИ ПРЕРАНО САЗНАЈУ ДА СМО СЕ ОСЛОБОДИЛИ, МЕНЕ ЧЕКА ЈОШ ПОСЛА!

ДОК ЈЕ ЈОШ ВЛАДАЛА ПАНИКА, ФЛАШ СЕ ПРОБИО ДО...

ПРИЧЕКАЈ, ХУГАРЕ! ОВА МУЊА ОД ПЕНДРЕКА ОТВОРИЊЕ И ТВОЈ КАВЕЗ!

ИЗНЕНАДА, БАШ КАД СУ СТРАЖАРИ НАИШЛИ

ХЕЈ! ПУСТИ МЕ, ХУГАРЕ!

БЕЖИТЕ! СПАСАВАЈТЕ СЕ! НАЈСТРАШНИЈА ОД СВИХ ЗВЕРИ ЈЕ СЛОБОДНА!

ФЛАШЕ! ОСЛОБОДИО СИ ХУГАРА! ЗБОГ ТОГА СИ ЗНАЦИ, ОСТАО!

ДА! ОН КЕ НАМ ДОБРОДОЈИ КАД ПОТЕРА КРЕНЕ ЗА НАМА!

КАД СЕ ПАНИКА МАЛО СТИШЛАЛА...

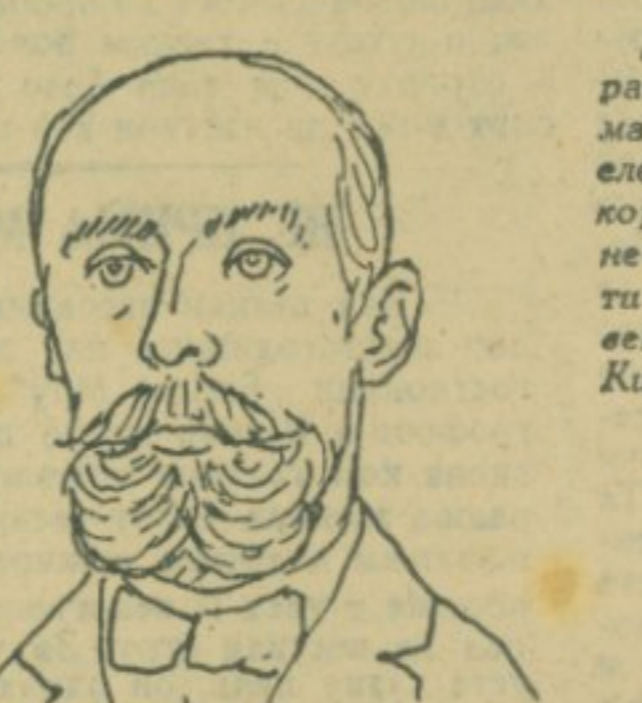
НАШИ СТРАЖАРИ У КАВЕЗИМА! ЗВЕРИ СУ ПОБЕГЛЕ!

ТО ЈЕ ОПАСНОСТ ЗА ЧИТАВУ ОКОЛИНУ! ЗОВИ ПОЛИЦИЈУ!

УСКОРО ЈЕ ТЕЛЕПАТСКА ЕМИСИЈА ПОЛЕТЕЛА КРОЗ ЕТЕР... УПОЗОРАВАМО СВЕ ГРАЂАНЕ ДА НЕ НАПУШТАЈУ ДОМОВЕ! ПРОЗОРЕ ЗАВАРИ КАДИРАТИ! ВРАТА ЗАКЛУЧАТИ! ЗВЕРИ СУ ОПАСНЕ! ПОНАВЉАМО... ТЕ ЗВЕРИ СУ ОПАСНЕ!

граду Тоболску, у Русији, као четрнаесто дете Ивана Менделеева. Студије је завршио у Петрограду, где 1859 године постаје професор универзитета. Поред многих других радова његово најзначајније дело је такозвани периодни систем хемиских елемената, којим је увео ред у дотада хаотичну гомилу пронађених елемената. Помоћу овог система могао је да предвиди постојање и особине још неоткривених елемената. Његов систем и данас важи у готово непромењеном облику.

„Зрачење које испуштају урани минерали потиче од веома малих количина једног новог елемента, радијума. Ова појава, коју називамо радиоактивношћу, не може се убрзати ни успорити никаквим средствима која човек познаје”. (Марија и Пјер Кири, 1898).

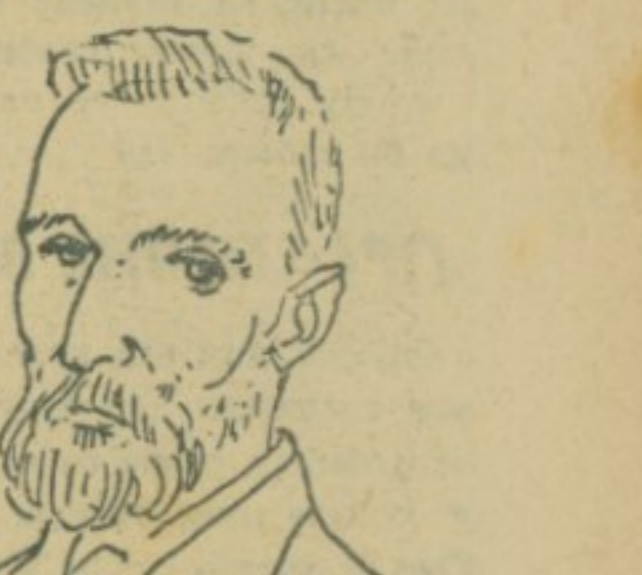

Анри Бекерел (1852—1908) је француски физичар који је, истражујући особине флуоресцентних материја, случајно открио дотада непознате зраке који су потицали из ураниових минерала. Ову појаву је детаљно испитао и 1903 године је са супругом Кири поделио Нобелову награду.

„Зрачење које испуштају урани минерали потиче од веома малих количина једног новог елемента, радијума. Ова појава, коју називамо радиоактивношћу, не може се убрзати ни успорити никаквим средствима која човек познаје”. (Марија и Пјер Кири, 1898).

Марија и Пјер Кири. Марија Склодовска-Кири је рођена у Варшави 1867 године. У младости је учествовала у револуционарном покрету, па је после откривања илегалне организа-

ције морала да напусти земљу. У Паризу је завршила студије. После тога, заједно са својим мужем Пјером Киријем, истраживала је радиоактивне појаве, које је био открио Бекерел, што је довело до проналаска новог елемента — радијума. После мужевљеве смрти (1906) наставља да ради на истим проблемима. Марија Кири је једини научник који је два пута добио Нобелову награду. Умрла је у Паризу 1934 године.

Ripley's

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

КУЛА ПОКАЗАЊА
У КОРДОВИ (ШПАНИЈА) ЈЕДНОГ ЛУБОМОРНОГ МУЖА КОЈИ ЈЕ 1406Г УБИО СВОЈУ ЖЕНУ СДЖЕ ОСУДИО ДА ПОДИГНЕ ОВУ КУЛУ У ЗНАК ЛУБОКОГ ПОКАЗАЊА

ОСТРВО

ДУГО 20 МЕТАРА И С ЈЕДНИМ ДРВЕТОМ НА ОБАДИ ПОЈАВИЛО СЕ ПРЕКОНОК У ЈЕ ЗЕРУ ДИР У БРИТАНСКОЈ КОЛУМБИЈИ

ПАРАДАТЗ
У ОБЛИКУ ЦВЕТА ГАЛЕ ИЗРАСТАО ЈЕ НА ИМАЊУ ЧАРСАД РСТЕЖИТА У БЛИЗИНИ ЊУЈОРКА

КАПА ЛЕПОТЕ И ВРЛИНЕ
СВЕ ДЕВОЈКЕ ИЗ АУСТРИЈСКЕ ПОКРАЈИНЕ ФОРАРЛБЕРГ НОСЕ КАО УКРАС НА ГЛАВИ ИМИТАЦИЈУ ЗЛАТНЕ КРУНЕ КАКВУ ЈЕ ПРЕ 3 ВЕКА ДОБИЛА ЈЕДНА ДЕВОЈКА НА КОНКУРСУ ЗА ЛЕПОТУ И ВРЛИНУ

ЈЕДНОНОГИ БОРАЦ С БИКОВИМА

МАРИЈУС ГАВ ИЗ КАЗЛАРА (ФРАНЦУСКА), У ИЗВАНРЕДНО ОПАСНОМ ФРАНЦУСКОМ НАЧИНУ БОРБЕ С БИКОВИМА, УСПЕО ЈЕ, НЕНАОРУЖАН, ДА СЕ ОСАМ ПУТА ПРИБЛИЖИ РАЗБЕСНЕЛОМ БИКУ И ДА МУ С ГЛАВЕ СКИНЕ КОКАРДУ, ИАКО ИМА ЈЕДНУ ДРВЕНУ НОГУ!

ЈАПАНСКА РИБА ШИШАРКА
ИМА ЗАШТИТНИ ОКЛОП КОЈИ ВЕОМА МНОГО ПОТЕЖКА НА БОРБУ ШИШАРКУ

Кофеин и здравље

У једном недељном медицинском часопису у САД појавио се чланак у коме је, између осталог, стајало: „Здрав човек може да попије 20 до 30 шољица кафе на дан, без опасности по здравље. Кофеин, додуше, може да изазове нервозу, главобољу, дрхтавицу, несаницу, дупање срца и друге мање невољности, али ове појаве одмах ишчезавају чим се престаје с пићењем кафе“.

Саобраћајне несреће на филму

У Немачкој све већи број старијих људи постаје жртва живог саобраћаја. Због тога се по разним немачким градовима у домовима старца — исто као и у школама — одржавају предавања о саобраћајним прописима. Полицијци објашњавају, а показују и на филмовима, како долази до удичних гажења. Усто се стари људи, исто као и деца, на лицу места, на улицама и трговима са живим саобраћајем, упућују како да се понашају да би избегли зао удед.

ПРАКТИЧНЕ БОЈЕ

Американци већ нуде за извоз специјалну смолу од које се добијају разне боје, али не у уобичајеном течном стању. Оне су знатно гушће и растварају се мућењем помоћу фарбарске четке. Пошто се смеша размути, приступа се премазивању таванице, зида или какве друге површине. Било да се боја ставља на таваницу или на усправну површину, она не цури. Проналазак је изазвао велико интересовање у САД. Пошто производ није скуп, грађане је обузела права епидемија бојења

Најопаснији становник аустралиских вода

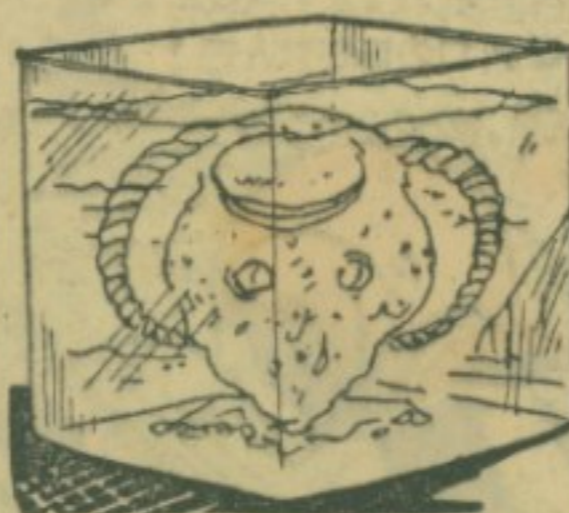
Најопаснији становник мора око Великог Коралног Гребена, низа малих коралних острва крај западне обале Аустралије, није крвожедна ајкула, већ једна мада, у суштини безазлена риба која највећи део времена проводи непокретна, приљубљена уз дно. Дужина ове рибе само у ретким случајевима премаша 20 сантиметара. Можда ће вас спитет „безазлена“ зачулити, али јој он ипак потпуно одговара. Јер, тај најопаснији становник аустралиских вода никад никог не напада, већ се само активно брани.

Риба-камен (то је њено популарно име, ако се таква риба уопште може сматрати популарном) спада у најружнија створења која је природа икад створила, а усто је у њој скупљено више отрова но у иједном живом бићу на свету. Она се може срести дуж целог Великог Коралног Гребена, али нико не би могао да каже колико често, јер ју је веома тешко запазити. Има људи који су на Гребену провели по неколико година а да је никад нису видели, мада свакако бар у десетак случајева само што нису стали на њу. Јер, риба-камен уме мајсторски да се камуфлира: Она се тако вешто скрива иза камења и уме тако да савије и склупча своје здепасто тело да потпуно личи на комад изумрлог корала. Та сличност повећава се још и тиме што је њена брадавичаста кожа обично покривена слојем зеленог воденог биља и има на себи толико испупчења и удубљења да опопашњим изгледом уопште не потсећа на већину осталих риба.

Машући својим перајима сличним крилима, која јој се надазе дуж доњег дела тела, риба-камен успева да некоко стигне до пешчаног дна какве увале. Ту седи и чека. Два мада ока, која такође личе на брадавнице, пажљиво проучавају околину. Раније или касније,

најћи ће нека мала риба, која неће ни приметити тог мајсторског маскирању. Тада ће риба-камен отворити своја полукружна уста, која у том тренутку потсећају на покретни мост, и — рибица је већ прогутана. Дуж свог незграпног и ру-

сле неколико секунди. Бол је у правом смислу речи неиздржљив, тако да чак и они који после убода рибе-камена неким чудом остану у животу морају више дана да узимају најјача средства за ублажавање болова. Али, како је прак-

тно тело, риба-камен има три изест бољи повезани једном танком одном. Ако човек стане на њу или је ма шта друго узнемири, она исправља те своје боље у којима се налази смртоносни отров. Боље су толико оштре да могу да пробију чак и обућу с танким њоном, а отров делује тако брзо да смрт може да наступи већ по-

тнично готово немогућно пружити настрадалом благовремену лекарску помоћ, то се тако рећи сваки сусрет с рибом-каменом завршава смрћу.

Мада су те мале, неприметне рибе толико опасне и мада се на њих често наилази, број настрадалих од њиховог отрова веома је мали. Јер, по коралном дну готово је немогућно

НЕ ПРИМА МАЂЕ ОД ПЕНИЈА

Кад велики часовник избије десет часова увече, Рекс, леп шестогодишњи пас лабрадорске расе, на „служби“ у гостионици „Барлеј Моу“ у Трилфорду, месту у енглеској грофовији Шуреј, хитро прилази вратима да повуче гајтан звона које гостима објављује да треба да се разилазе, јер се радња затвара. Своју ретку оштроумност Рекс показује испуњавањем и других дужности: кад кошка падне на под, он је подиже и увек је непогрешиво предаје баш оном лицу чији је ред да настави игру. За уолуге бива и награђен. Кад му у уста тугну пени, он одмах одлази до бифеа да „купи“ себи неку факонију. А дају ли му само пола пенија, он га преариво избаци из уста.

Ситно, али здимљиво

♦ Дужина свих железничких мостова у САД износи око 6.800 километара, а то је више но што износи цео континент.

♦ „Радарским анђелом“ назива се мрља на радарском екрану проузрокована нечим непознатим у атмосфери.

♦ Количина сунчане светлости која падне на једну квадратну миљу у пустињи има толико енергије да би била довољна за целокупну индустрију у САД.

„Бесплатно“ грејање

Да би се шира јавност упознала с напретком који је у последње време постигнут на пољу аутоматског регулисања парног грејања на мазу, једно француско предузеће нуди бесплатно увођење свог система уређаја. Усавршавање технике — која се у овом случају састоји од побољшања рада термостата и од употребе фотоелектричне хелије — дозвољава не само већу удобност у стану и радним просторијама, већ остварује и знатне уштеде у гориву и отклања несрећне случајеве које проузрокује ватра. Предузеће поставља један услов: да се вредност инсталације исплати из уштеда добијених на разлици у цени горива пре и после увођења новог парног грејања, после чега уређај остаје власништво наручиоца. Постоји и једна незгода. Новим системом парног грејања могу да се користе једино веома велике станбене зграде и велике трговачке куће.

Још један лек за алкохоличаре

У Лондону се врше испитивања једне дроге, тампозила, која је, изгледа, у стању да огади алкохол и најтежем алкохоличару. Занимљиво је да су радници у једној канадској фабрици вештачког вубрива били први који су свратили пажњу стручњака на изванредно дејство овог производа на бази кармабида, који се употребљава у производњи њихове фабрике. Наиме, запазило се да они који раде с тампозилмом не могу да пију алкохол. Према мишљењу америчких хемичара, тампозил преиначава уобичајену оксидацију алкохола у организму. Ако човек у чијем организму има тампозилу узме извесну количину алкохола, осећаће снажну гађење и имаће невољност пића 24 сата.

МАФИЈА

КАКО ЈЕ ПОСТАЛА И
КАКО СЕ РАЗВИЈАЛА

организација
америчког
подземног
света

италијанске власти водиле су дугу и упорну борбу против Мафије и углавном успеле да слома њену моћ као организоване силе, мада не и сасвим да је униште.

Мафиози освајају САД

У то време Америка је била отворена за емигранте, којих је било нарочито много из Италије. Међу италијанским сељацима и радницима који су ишли за хлебом, у Америку се увукло и више чланова Мафије којима је у Италији постало веома теже под ногама.

Један од првих „мафиоза“ — како се називају чланови ове организације — који је стигао у Америку био је Ђузепе Еспозито, вођ банде која је отела оног енглеског свештеника. Еспозито је одмах предузео организовање Мафије у Америци. За њу се први пут чуло приликом једног суђења у Њу Орлеансу, где су мафиози убили шефа полиције Хенесија који је био почео да

их прогања. На оптуженичкој клупи налазило се 19 оптужених, све Италијани који тек што су стигли у Америку. Судила им је порота. Саучесништво оптужених у убиству шефа полиције било је јасно као дан, али Мафија је већ тада уливала толики страх да порота није смела да оптужене огласи кривима. Настао је скандал. Новине су писале да је организација уценила поротнике и судије и да у Њу Орлеансу Мафија претставља једину фактичку власт. То је изазвало револт становништва и 14 марта 1891 године маса од преко осам хиљада грађана навалила је на судски затвор, извукла из њега осумњачене Италијане и све их линчовала.

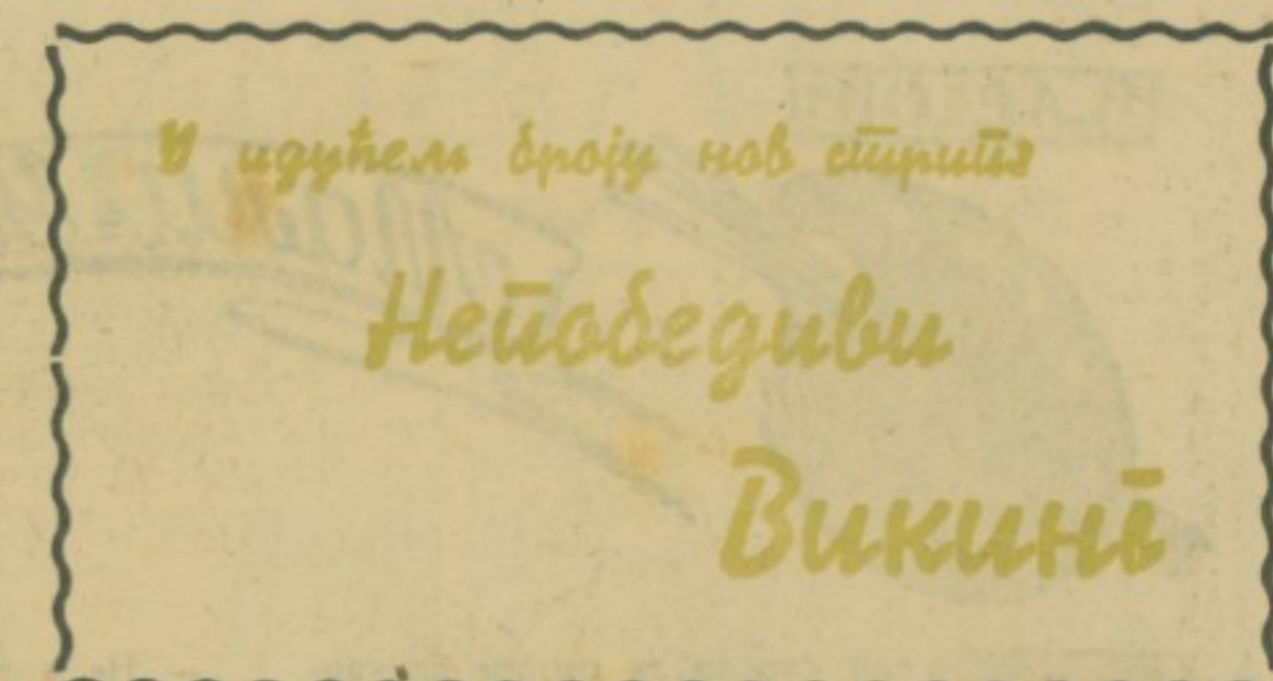
Упркос овом линчу, Мафија се ширила по Америци. Њени чланови служили су се углавном отмицом и писањем уцељивачких писама. Пошто су та писма уместо потписа обично носила црн отисак руке, њих у Америци често називају члановима „Црне руке“.

Кад је после Првог светског рата у САД заведена прохибиција, односно забрана точења алкохола, амерички мафиози развили су огромну криминалну активност која је заплепастила свет и Америку учинила царством гангстера. Најчувенији вођа гангстера из тога времена био је Ал Капоне, такође један мафиозо.

После укидања прохибиције, гангстери су се поново вратили свом старом занату: уценама, отмици и трговану опojним дрогама и белим робљем.

Гангстери држе конгрес

Истрага коју амерички Сенат води о криминалној активности у САД забринула је гангстере, мада их, изгледа, није много уплашила. У сваком случају, они су сматрали да треба да поразговарају о новој си-

туацији, па су тако решени да одрже — конгрес.

Конгрес је одржан у једној луксузној вили у отменом летовалишту Апалачини, у држави Пенсилванији. Тих дана је пред виллом стајао дуг низ најлуксузнијих аутомобила које Америка има. Исто тако, они који су излазили из аутомобила личили су на учеснике каквог великог састанка државних функционера.

Америчка полиција ипак је дознала о чему је реч и извршила препад: сви учесници „конгреса“ били су похапшени. Истина, највећи део гангстерских првака убрзо је пуштен, захваљујући високом везама које су одмах интервенисале или због тога што полиција није имала довољно конкретних доказа које амерички суд тражи за отварање истраге и стављање у притвор.

„Злочин се не исплаћује“

Америчке власти нису у стању да сасвим парализују гангстерску активност. Али, они имају једног другог непријатеља, који је утолико опаснији што се налази међу њима, у њиховом карактеру и у природи њиховог „посла“. То је суревњивост. Један вођ гангстера не воли да има супарнике и претенденте на ово

место, а једна гангстерска група лако види конкурента у другој. Отуда сталан рат у подземном свету између појединих гангстерских првака и група.

Пре извесног времена, у холу једног од најотменијих њујорских хотела дошло је до пуцњава. Један човек остао је тешко рањен на крвавом поду. То је био Франк Кастело, вођ једне врло разгранате гангстерске организације. Кастело није смео иследницима да ода ко је на њега пуцао; више је волео да због скривања истине оде у затвор, него да се изложи сигурној смрти због издавања гангстерске тајне.

Неколико недеља доцније, у једну берберницу упала су два маскирана човека и куршумима изрешетала човека који је седео заваљен у столицу за бријаче. Убијени је био Алберто Анастасија, главни вођ америчке Мафије. Он је за живота ликвидирао многе своје конкуренте у гангстерској организацији, али је и њега стигла осветничка рука. Јер, некако ипак сви дођу на ред. „Злочин се не исплаћује“ — стоји крупним словима исписано на тешким вратима Синга, главне америчке тамнице за гангстере.

Тангстерство је типична болест америчког друштвеног живота. Истина, Американци кажу да њим је гангстерство дошло из Европе, управо из Италије, односно да је оно амерички огранак сицилијанске Мафије. Недавно је амерички Сенат водио истрагу о криминалиту у САД. Закључак истражне комисије гласио је: постоји Мафија, званична организација америчког подземног света, чији су главни организатори и руководиоци Италијани који су емигрирали у Америку.

Мафија, у прошлости и садашњости

Године 1870, једног енглеског свештеника који је безбрижно путовао по Сицилији ухватили су бандити и одвукли га у шуму. Нешто доцније, свештеникова жена добила је од бандита писмо којим су тражили замашну суму новца да би јој пустили мужа. У писму је било приложено једно отсечено уво свештениково. Ужаснута жена жалила се британском Министарству спољних послова, које је одмах интервенисало код италијанске владе. Британска влада запретила је репресалијама према Италији ако римска влада ништа не учини за заштиту британског поданика. У међувремену, свештеникова жена добила је и друго писмо и у њему друго уво свога мужа. После тога, није се више премисљала; положила је трајеву суму и свештеник се вратио кући — без ушију. Односи између Лондона и Рима остали су због тога још дуго затегнути.

Од патриотске до бандитске организације

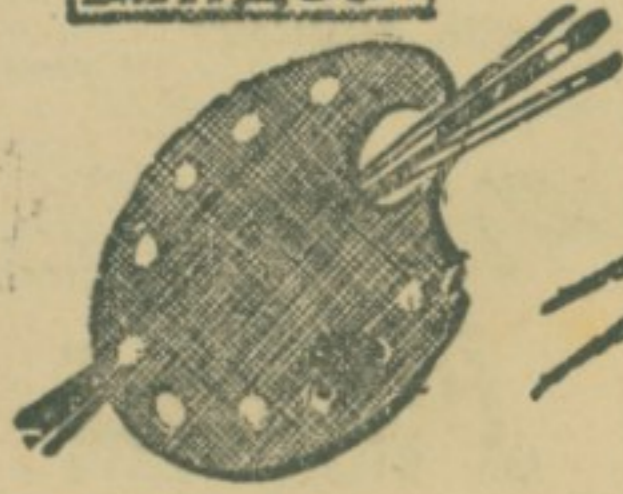
То је било први пут да се о Мафији почело говорити у „великом свету“, да се за њу чуло ван граница Италије. Иначе, она има много даљу прошлост. Основана је, мисли се, још у тринаестом веку. Њени први чланови били су сицилијански сељаци који су се удруживали да би се бранили од својих бурбоњских господара. Чланови Мафије полагали су заклетву, звану „омерта“, којом су се обавезивали на ћутање и освету. У почетку, дакле, то је била патриотска тајна организација, али се временом све више претварала у скуп разбојника, уцељивача и политичких шпифара. Крајем прошлог столећа,

Шумски човек

ПО РОМАНУ
Зена Ореја

В. АРАОВ:

Мали уметнички критичар

Сели сликар за својим сликарским ногама и, као што то већ доликује мајстору кичнице, превлачи четком по платну. Наједном, чу како неко иза његових леђа дува кроз нос. Окренете се, кад иза њега стоји малишан од једно осам година, крупних плавих очију и кудраве плаве косе.

— А-а, — рече сликар — ја, чини ми се, имам госта! Откуда си дошао овамо? Ко си?

— Дете, — одговори гост прогутавши пљувачку.

— Врло ми је мило. А како се зовеш?

— Аљоша. А ти?

— Василије Николајевић.

Овде сликареву пажњу привуче једна светла пега у левом углу слике и стаде гледати на платно, заборавивши на госта. Али га гост потсети на себе:

— А ти си, чико, сликар? — нежним гласом упита малишан.

— Откуд ти знаш шта је то сликар?

— Рекла ми је тетка Наташа. Још давно давно казала је: „Наш сликар никад у претсобљу не скида каљаче. У њима непрестано тапка по ходнику и свуда нешто цуња“.

— Ех, баш је та твоја тетка Наташа врло досетљива... А је ли још што о мени говорила?

— Ништа. А мама каже: „Је ли тај ваш сликар добар неки човек?“ А тетка Наташа вели: „Нека га баш носи, нећу о њему ни да мислим...“

Пођуташе. Први проговори гост:

— Чика-сликар, поред чега стоји та тетка коју сликаш?

— То је колиба, пријатељу мој, — објасни сликар.

Малишан неповерљиво одмахну главом и осмехну се, као човек који се не да обманути:

— Та каква колиба! Колиба... Као да ја никад нисам видео колибу! Колиба је брата мој, велика, а ти си ту насликао некакву смокву.

Уметник стаде да објашњава:

— То је перспектива. Разумеш ли?

— Не разумем. Ни ти не разумеш. Кад би разумео, ти би насликао или колибу или ту перспективу.

— Ох, боже!... То је колиба у перспективи. Она је далеко, па због тога изгледа мала.

— Што се ти, чико, ту запетљаваш? Колиба далеко, а тетка близу! А тетка се наслања баш на саму колибу. То не иде.

— Хвала ти лепо на савету, — рече сад већ злурадо уметник.

Пођуташе неко време, па опет поче гост:

— Чика сликар, ко је та тетка?

— То је портрет. Разумеш ли?

— Разумем. Него, не знам зашто ова тетка има зелено лице?

— Како зелено? Где ти видиш зелено?

— Ено... ено... Па и нос јој је зелен. Видиш ли?

— Хм... да... — Баш је то смешно!

— Но, но, мали! Боље би било да идеш до твоје тете Наташе. Ти се, свакако, дружиш с Лидочком, њеном ћерком?

— Ја Лидочки нећу ићи. Посвађао сам се с њом.

— Треба да... — Зар мало што треба... Ову тетку такође треба сликати не зелено, већ као кожа да буде.

— Како, како?

— Као кожа — ето како. А твоја је у пола црна.

— Откуд је то црно?

— Па сигурно не пере ноге. Ноге су јој црне.

— Па ти си, брате, критичар.

— Критичар, него шта.

— Видим да ти се моја слика не свиђа.

— Не, зашто, ја се и сам радо бавим сликарством. Јуче — не, није јуче но прек јуче — насликао сам рибу, а риба јаше птицу. А птица ујела медаведа за ухо. Ето шта сам ја насликао!

— Та ти си, брате, гори футуриста од мене.

— Да, ја сам футуриста... А зашто је твоја тетка ћелава?

— Како ћелава? Зар не видиш фризуру?

— Видим, али ми се чини да то није фризура него ћела... Зар има таквих фризура?

— Па ти ме сасвим уби. Велики си мангуп!

— А зашто ме ти, чико, грдиш? Ако ми слиш да сам ја мангуп, онда ће бити боље да идем кући.

— Не, не, остани. Ја сам се шалио. Ниси ти мангуп. Ти си посматрач из публике.

— А зашто она, чико, није мокра?

— Ко?

— Па та твоја тетка.

— А по чему мора бити мокра?

— По томе што киша пада на твојој слици. Видиш: све је тако влажно, влажно и тамно. Баш као да пада киша. Само што не севају муње. Кад киша пада, муње севају.

— Ти си неко чудно дете.

У то се иза врата у ходнику зачу строг женски глас:

— Аљоша! Где си! Одмах долази овамо! Ти сметаш чика-сликару.

Овде се глас промени и рече слатко, обраћајући се очигледно самом уметнику:

— Он вам, зацело, много смета?

— Ни најмање, — одговори сликар. То је тако паметно дете. Ја с њим расправљам о сликарству.

Сликар помилова малишана по глави, а малишан рече озбиљним тоном:

— Боље ће бити да идем. Иначе ће ме опет грдити што не слушам и што не умем да се понашам кад сам у гостима...

И малишан се одлучним корацима упути кући. Он је једини умео да сликару каже искрено оно што је о њему сав свет говорио иза леђа.

Кад „романтично настројене душе“ читају о старим временима, оне обично мисле на дворце окружене набујеним азовима, ритере у гвозденим оклопима, отмене даме и лугокосе пажеве који носе дугачке шлепове њихових раскошних хаљина.

свечаној одори државника; сомотске шлепове како се вуку каменним стубиштима на којима се повлаче масне кости од последње гозбе; плаве свилене шипелнице отмених Венецијанки на плочницима преко којих се слива сва нечистоћа из кућа; светле, готово беле панталоне неког витеза на којима се виде трагови јахања на свеже на-

осталих тканина. Једна државничка одора захтевала је многе седмице, па чак и месеце, напорног рада. Цену једне хаљине коју је носила по лепоти и злу чувена Лукреција Борџија једва можемо данас да схватимо: износила је петнаест хиљада златних дуката. Чакшире племића на двору француског краља Шарла IX стајале су 60 до 100 фунти. Јасно је да се тако скупа одећа није могла, кад се задрља, једноставно бацити. А људи су онда

распарати одело, па поједине делове опрати у пени биљке сапуњаре. Делови су се затим поново састављали, и то ручком, јер је машина за шивење пронађена тек 1841 године.

Друго омиљено средство за чишћење била је жуч од старог вола растворена у кључалој води. Овај уварак нарочито се употребљавао за уклањање „тврдоглавих“ масних мрља, од коломаса, на пример. После тога, штоф је потапан у воду којој је додат лепак, да би му се повратила апретура. У исту сврху служили су мед

Жуч старог вола

Али, нашла се једна практична домаћица која је, чита-

Јасенове шушке

имали много више прилике да се замасте и задрљају него ми данас.

Листа средстава за чишћење из тих времена потсећа на куну какве вештице и црну магију. Жуч од вола, паучина, гумиарабика, биљка сапуњара, шушке кости, устајапа мокраћа, жувице од јајета, кључало млеко, мед, земља за ваљање сука, шалитра, поташа, шушке од јасена, брашно од пасуља, кисело тесто од јечменог брашна, вода с туткалом — то су била гарантована средства за чишћење и уклањање флека којима су се служиле наше пра-пра-прабабе.

Кад би жена Јулија Цезара приметила да тога њеног го-

вековима пре проналаска сапуна, жене су брате траве сапуњаре, које расту дивље, и из њиховог корења, бобица и коре целите сок који се у води лени. У Европи се највише употребљавала трава сапуњара првенкастих цветова, једна врста дивљег карнифида, која изобилно расте на обалама река. Из њеног лишћа некадашње домаћице цедице су сок који отстрањује масне мрље с вуњених и ланених тканина, сомота и свиле. Међутим, како су кројеви хаљина и одела постајали све компликованији, показало се као најпрактичније

лавштину, док би гумиарабика дала ткањину стару „форму“. Тако опрано одело сушило би се у сенци, а затим добро ишчеткало.

Крзнене ствари чишћене су врлом иловачом која би се добро утрла у крзно, а затим ишчеткала.

Сапун је ушао у општу употребу тек у 16 веку, али се све до 19 столећа правило искључиво у кућама.

Хемиско чишћење без воде и сапуна отиришено је сасвим случајно. Наиме, једна девојка непажњом је преврнула тер-

јући о тим „лепим старим временима“, уместо раскошних хаљина и шарених лепеза видела нешто друго: трагове папшете од дивљачи на свиленој доламу ритера; масне мрље на људи радили са својим задрљаним оделима у време кад још није било хемиског чишћења?

Све до 1787 године, било је само ручком ткањих штофова и

Врела иловача

и гумиарабика. Пошто би се скључиле масне мрље, читаво одело ишчетало би се ситним, влажним песком, а затим се добро ишчеткало. Две-три капи маслиновог угља утрљане у штоф помоћу меке четке вратиће би му пређашњи сјај.

Веома успешно деловао је и јак раствор од шушки јасеновог дрвета у води, коме би се додао мало гумиарабике. Шушке би ушле масноћу и пр-

и друго — на листи средстава за хемиско чишћење у прошлости

пентинску лампу преко једне штофане хаљине и — догодио се чудо: поквашени део просто је синцо од чистоће.

Прву радњу за хемиско чишћење отворио је неки „месје“ Жоли у Паризу, 1845 године.

ЊИХОВО ВРЕМЕ ЈЕ ПРОШЛО...

Позоришни шаптачи преживљавају своје последње часове. Крајем прошлог века у Паризу их је било око стотину; данас их је само десет. Десет њих који се у-

МАДАМ ЖОРЖЕТ

плаче у изврнуте сандуке који су, још колико јуче, стајали у првом плану сваке позорнице. Јер, позоришним теоретичарима и мислиоцима драмске уметности одједном је почела да смета ова кутија која вири

МАРИЗА ДЕ БРАНТ

испод завесе. Њен облик и она зна какве све смешне тајне везане за њено име постали су као нека увреда њиховом генију. И тако је шаптачка кутија заузела своје место у — продавници старина.

ИВОН МАРТИАЛ

Међутим, они који воле позориште, они који никад не улазе у позоришну салу осветљену блештавим лустерима а

ти овај тренутни губитак меморије — то је, уосталом, оно у чему лежи уметност великих шаптача: шапнути унапред!

РЕНЕ ДАСТАНГ

и он му добади следећу реч. Излазећи са сцене, глумач рече својим друговима:

СКУНКС МАМАЦ ЗА АЛИГАТОРЕ

Индијанци који живе у сливу реке Амазона лове алигаторе помоћу необичног мамца: скункса, врсте америчког твора који испод репа има једну железу из које лучи течност веома јаког и непријатног мириса. Индијанци их хватају још сасвим мале, док су у гнезду, и подижу их заједно с домаћим животињама. Јер, припитомљен скункс не употребљава своје убојно оружје против оних које познаје.

Кад Индијанци крену у лов, они понесе са собом неколико припитомљених животиња. У случају да наиђу на алигатора, они му баце скункса. Ако га алигатор прогута, изгубљен је. Јер, подрепна железца мртвог скункса излије се у алигаторовом желуцу, испуни га ужасним смрадом који продири у све органе и алигатор, ошамућен њиме, уопште се више не опире. Индијанци га тада лако убију и извуку на суво. Међутим, ако се догоди да алигатор не прогута читавог скункса, већ почне да га жваће, од лова нема ништа. Јер, чим осети смрад, алигатор испљуне мамца и зарони на дно реке.

Индијанци лове алигаторе ради меса и коже на трбуку која се употребљава за израду скупних галантериских производа.

— Схватно је! И тако је те вечери најугледније позориште у Паризу ангажовало најмлађег суфлера у Француској, који је најбоље плаћен у својој струци: 45.000 франака месечно.

Свађа између „државних“ и приватних

Али, док су у „Комеди франсез“ једног шаптача подигли на ранг помоћника редитеља, у великој париској „Опери“ и у „Опери комик“, напротив, бивши шефови оркестра и стари, илужени певачи постали су шаптачи. У „Опери“ он се зове М. Жил, и у своје време био је носилац прве награде у конзерваторијуму. Двадесет година публика га је слушала како пева у „Таиси“ и „Ромеу и Јулији“. Њега, уосталом, није излао глас већ — ноге. Оболео је од хроничног реуматизма и сипао под даске по којима је некад ходвао. На италијанском и француском језику он „баца“ музичке фразе певачима кад помегде запну. Чак је и славном певачу Борису Кри-

стофу, кад је овај први пут певао Бориса Годунова, помогао кад је погрешно.

Арман Клене, стар 75 година, шаптач је у „Опери комик“ већ две деценије, а пре тога дуго је руководио хором. За време проба он замењује шефа оркестра, а за време претставе даје такт певачу који не може да види диригента. Арман Клене је задовољан својом судбином и сматра да је овај начин повлачења из глумачке каријере врло пријатан.

— То није нимало чудно, — додају шаптачи из приватних позоришта. — Шаптачи у државним позориштима и не знају колико су срећни. Њихове плате су пристојне. Једино на шта могу да се пожале јесте то што су припојени синдикату гардеробера, а не синдикату редитеља. Док ми...

У позоришту „Париски буфо“ шаптач је бивша глумица Ивон Мартиал, која има 70 година. Она очајава што је шаптач, јер би желела да још игра „докете“. Али, заједно са својом некадашњом позивом сачувала је само вештачке трепавице и мали veo.

Чувени Бернштајн није дозвољавао да позориште остане без шаптача, па је зато за „Амбасадоре“ ангажовао за овај посао некадашњу глумицу Марију де Брант, која има изврсну дијекцију. Али, Бернштајн је умро. Колико ће га дуго надживети његов шаптач?

У шаптачкој рупи чувеног позоришта „Варијете“, једна стара дама, седе косе плаче за својим изгубљеним гласом: пре тридесет година била је позната оперска певачица.

Госпођа Жоржет, шаптач у комичном позоришту „Пале ројал“, увек је одевена у црно, у знак жалости за бившом каријером играчице, и смеје се само кад је у позоришту.

— Кад одем одавде, умрећу, — има обичај да каже.

У позоришту „Сара Бернар“, шаптач Мари-Терез Дариез, шћућурена у својој рупи, подрхтава јер јој је готово 80 година, јер се плаши за нерве својих глумаца, јер се сваке вечери плаши да не изгуби последњи метро...

Прва француска спикерка на радију, Рене Дастанг, данас је шаптач у позоришту „Жимназ“

и радо препричава успомене на велике глумце.

Да, све су то само успомене. Али, ако једног дана и ова позоришта, по угледу на друга, укину шаптаче, да ли ће се моћи живети од успомена? У многим позориштима више

АРМАН КЛЕНЕ

нема ни трага од шаптачке кутије и одговор је свуда исти: — Ми немамо шаптача, њихово време је прошло.

Преостали шаптачи — то је једна од последњих концесија заборављеним талентима који

МАРИ-ТЕРЕЗ ДАРИЕЗ

умиру. Јер, у шаптачкој кутији они стари глумци, слабо плаћени, закопани под даскама по којима су некад поносно ходали, ипак удишу мирис плишаних фотеља и прашицу кулиса. А то за њих значи живот.

РЕНЕ ИВЕ

Иза њихових леђа блеште светлости рампе. А шаптачи, то је ипак у неку руку — и грати...

Да ли је који пут врхова регулација Дрина

После Првог светског рата почело се мислити да се Дрина колико-толико регулише, како би се на њој могао обављати уреднији саобраћај сплавовима. До 1928 године извршени су многи радови на чишћењу Дрининог корита, и то од Бастаха па на дужини од

113 километара. Регулисано је више од педесет места, међу којима је било и таквих где су сплавари толико пута страдали. На тај начин, док су раније Дрином могли да плове само сплавови с највише 25 кубних метара грабе, омогућен је саобраћај сплавовима са 40 кубних метара грабе.

И ОВАКАВ РЕКОРД ПОСТОЈИ

Људи су постигли разноврсне рекорде, па ево једнога од пре близу двадесет година. Тај рекорд постигнут је у скакању коња у даљину. Ова спортека дисциплина и данас постоји у неким земљама у свету.

Светски рекорд у овој врсти скакања поставио је пре 18 година Аргентинац Бручерас, на такмичењу у Буенос Аиресу. Јашући коња, он је постигао скок од 7 метара и 65 сантиметара. Тај резултат био је бољи од читавих 15 сантиметара од ранијег рекорда, који је држао Француз Кадриес од 1933 године.

КОЈА ЈЕ ОВО ЖИВОТИЊА?

На слици вам приказујемо дивљег јарца или козорога (Сарга ibex). Козорог је био некад врло распрострањен на Алпима, али је због неразумног ловљења готово потпуно утамањен. Има јако и веома снажно тело, дуго до 80 сантиметара. Рогови су му уна-

зад повијени; код мужјака су дужи, а код женке краћи. Иначе, живи и на високим планинама у Азији. Може бити тежак до сто килограма. Скаче невероватно лако са стене на стену.

КИТОЛОВАЦ КОЈИ НЕЋЕ УЛОВИТИ НИЈЕДНОГ КИТА

После вишегодишњег стрпљивог рада у слободним часовима, неки Орландо Милани, из Чикага, направно је веран модел једрењака-китоловца. Овај минијатурни брод, тежак око 70 килограма, а дуг 1,60 метар, има сву опрему каква постоји и на правој лађи ове врсте. На његовој паљуби налази се точак који покреће крму, затим дизалица за уловљење китове, топови за избацивање харпуна, помоћни чамци, два сидра и друго. Само за конопце који држе једра конструктор је утрошио преко триста метара жикади. Иако зна да овим једрењаком неће уловити ниједног кита, Милани је врло поносан на свој рад.

ЗА ТРЕН ОКА

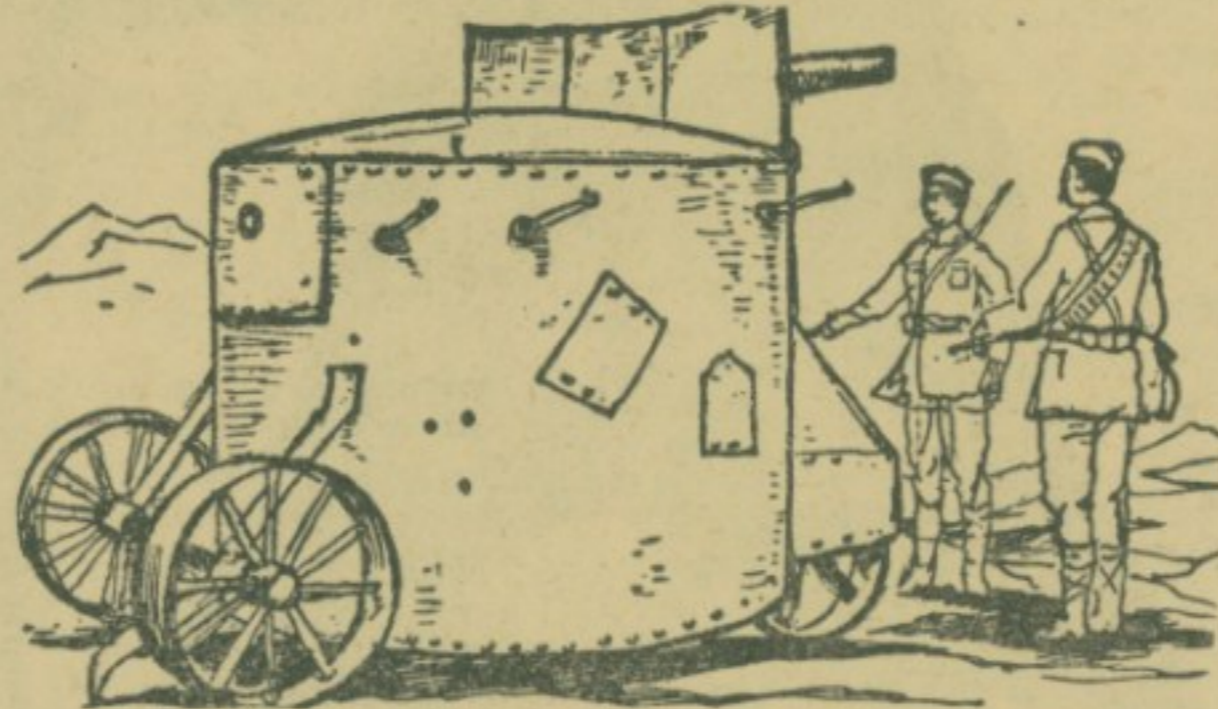
Нови млазни ловац америчке војне фабрике може да лети за око 225 километара на час брже од шочетне брзине метка испалевог из револвера калибра 45.

Почетком 1942 године, батаљони „Марко Орешковић“ и „Стојан Матић“ и једна чета батаљона „Огњен Прица“ напали су место Срб у Лици које су држали Италијани и четници. У Србу су све веће зграде биле претворене у утврђене отпорне тачке. Сем тога, Италијани су саградили и стрељачки заклон и више даких и тешких бункера. Све је то учинило да је за освајање једног оваквог упоришта требало доста времена и бољег тешког наоружања него што су га имале партизанске јединице. У таквој ситуацији, командант и командир батаљона „Марко Орешковић“, Боко Јованић и Милан Шијан, дошли су на идеју да направе — тенк.

Стручни руководилац радова и конструктор првог и јединог партизанског тенка био је Стево Брозовић, борац у батаљону „Марко Орешковић“. Он је с неколицином другова пронашао гвоздену грабу на једном напуштеном радилишту Унске пруге. У једном усеку на Штрбачком Буку нађени су токови и осовина бетонске мешалице, а у непосредној близини железничке станице Лоскуи део вагонске цистерне. Пронађене су још и две велике гвоздене плоче, које су имале да штите цистерну, односно будући тенк, од пушчаних метака. Сав овај ма-

П Р В И партизански тенк

теријал пренет је, углавном, људском снагом, до села Небљуса, где је почетком марта, у ковачкој радионици Раде Љубојевића, почела израда тенка.

Радио се у журбано, дању и ноћу, па је тенк био готов за 21 дан. Да би се утврдила његова пробојна издржљивост, извршено је пробно митраљирање на раздаљини од 100 до 300 метара. Зрно је пробушило један оклоп, па је додат други, да би се тенк потпуно заштитио.

Окосницу тенка чинила је округла купола од вагонске цистерне, висока 1,25, а пречника 1,70 м. Са спољне стране купола је била обложена са две савијене челичне плоче, одвојене једна од друге неких седам до осам сантиметара. Тај простор био је испуњен песком и кудељом. На предњој страни тенка налазила се челична плоча, у коју су биле усађене три челичне цеви — имитација противтенковских топова.

Тенк се кретао помоћу три точка скинута са бетонске мешалице; један је био напред, а друга два позади. На предњем току налазио се уређај за управљање тенком, а поред задњег десног точка једна полука која је употребљавана за кочење на стрминама.

У тенк се улазило кроз мали четвороугаони отвор на задњој страни. У њему је било места за шест војника, који су сами покретали тенк или је био покретан коњском снагом. Наоружање овог духовито конструисаног ратног средства састојало се углавном од пушкомитраљеза и пушака.

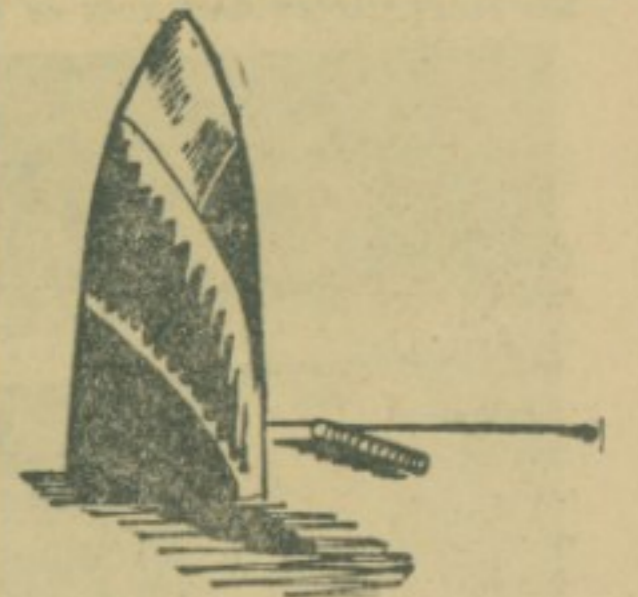
Тенк је припадао батаљону „Марко Орешковић“, а прву његову посаду сачињавали су Милан Жежељ, његов заменик Милош Растовић, Стево Брозовић и још пет бораца.

Први партизански тенк није учествовао у нападу на Срб, иако је ради тога и направљен. Кад је био готов, ово место већ је било ослобођено. Партизани су га тада пребацили до Доњег Лапца. Даље га нису носили, због његове тежине и тешке покретљивости, као и због нове непријатељске офанзиве. Тенк је укопан у земљу, па је у току лета 1942 године служио као склониште партизана од митраљирања непријатељских авиона. Од тога времена па до 1945 служио је као бункер нашим снагама, а и непријатељу, према томе у чијим је рукама било то подручје.

Сада се овај партизански тенк налази у музеју Народне револуције у Загребу.

Колико је пало граната на Београд у Првом светском рату

За време Првог светског рата, Београд је много страдао од бомбардовања. Срушен је велик број кућа, а погинуло је много људи. Неки сматрају да је на Београд 1915 године пало преко сто хиљада разних

непријатељских граната. Кад би се све те гранате излиле у гвожђе, добио би се челични блок од три километра дужине и десет метара дебљине. То отприлике изгледа као кад би на Београд пао један велики метеорит.

20.000 МЕЧЕВА

Вилијам Тилден, један од најбољих тенисера свих времена, прославио је 1940 године предак јубилеј. Он је до тога времена одиграо 20.000 мечева. Тилден је играо у свим земљама света и учествовао је у многим аматерским и професионалним турнирима. У време јубилеја имао је четрдесет година.

ПАКЛЕНА ВРУЋИНА

За испробавање отпорности појединих делова за авионе и дириговане пројектите, сада су израђене пећи у којима се развија температура од 7.200 Целзијевих степени.

БРДО ЦЕМЕНТА

Да би се изградиле постројење уређаја за испљивање једне ракете, потребно је, поред осталог, утрошити око 3.200.000 килограма цемента.

ДА ЛИ СУ ДЕЛФИСКЕ ИГРЕ ДРЖАНЕ СВАКЕ ГОДИНЕ?

Делфиске игре у Делфима, које су држане у част бога Аполона, по свом значају долазиле су одмах после Олимпијских игара. У почетку су

приређиване сваке девете, а доцније сваке пете године. То су најпре биле само музичке утакмице, којима су касније придружене и гимнастичке игре.

САТЕЛИТИ ЗУЈЕ

Годинама су стручњаци за радиофонију трагали за невидљивим космичким „мушицама“ које зује у нашој атмосфери. Ове звуке, чије порекло нису могли да утврде, назвали су „хор зоре“, зато што су се појављивали углавном у свитање. Канадски физичар Стори изнео је у своје време претпоставку да зујање производе наелектрисане честице које се не могу видети голим оком. Оне се окрећу око Земље као и сви други пратиоци око својих небеских тела. Сасвим недавно, два америчка научника са Универзитета у Стенфорду, Роберт Хеливел и Ернест Герилс, проверили су Сторијеву претпоставку. Они су, пуштањем звука у вакууму, успели да добију његов одјек јер се звук одбијао од ових ситних сателита. После пуштања два совјетска вештачка сателита, установљено је да и они емитују звуке, само знатно јаче, и да је помоћу радија могуће пратити њихово кретање чак и онда кад се не хватају емисије које дају њихове отпорне станице.

WALT DISNEY ПЕРИ ПРЕМА ПРИЧИ ФЕЛИКСА САЛЕНА АУТОРА „Бамбурга“

... А ПЕРИ, НЕМА И УКОЧЕНА ОД СТРАХА, ЧУЈЕ НЕКИ ГЛАС ВЕОМА СЛИЧАН ЊЕНОМ... И ВЕОМА БЛИЗУ.

ЈЕДНА ДРУГА ВЕВЕРИЦА ПОСМАТРА КАКО СЕ ДИВЉА МАЧКА ПРИБЛИЖАВА МАЛОЈ ПЕРИ...

ТО ЈЕ ПОРО, ОН ЈЕ БУЏАН, ХРАБАР И ДОМИШЉАТ... ЧЕСТО ВЕОМА НАРАО...

ПОРО НЕ ОДУБИТИ НАМЕРЕ СВИРЕПЕ МАЧКЕ... ЗА ТО, НАРАВНО, ТРЕБА ВЕШТИНЕ И МУДРОСТИ...

МАЧКА СЕ БАЦИЛА... АЛИ ПОРО ЈЕ МУДРО ОДМАМ БУЈЕ НА ДРВО...

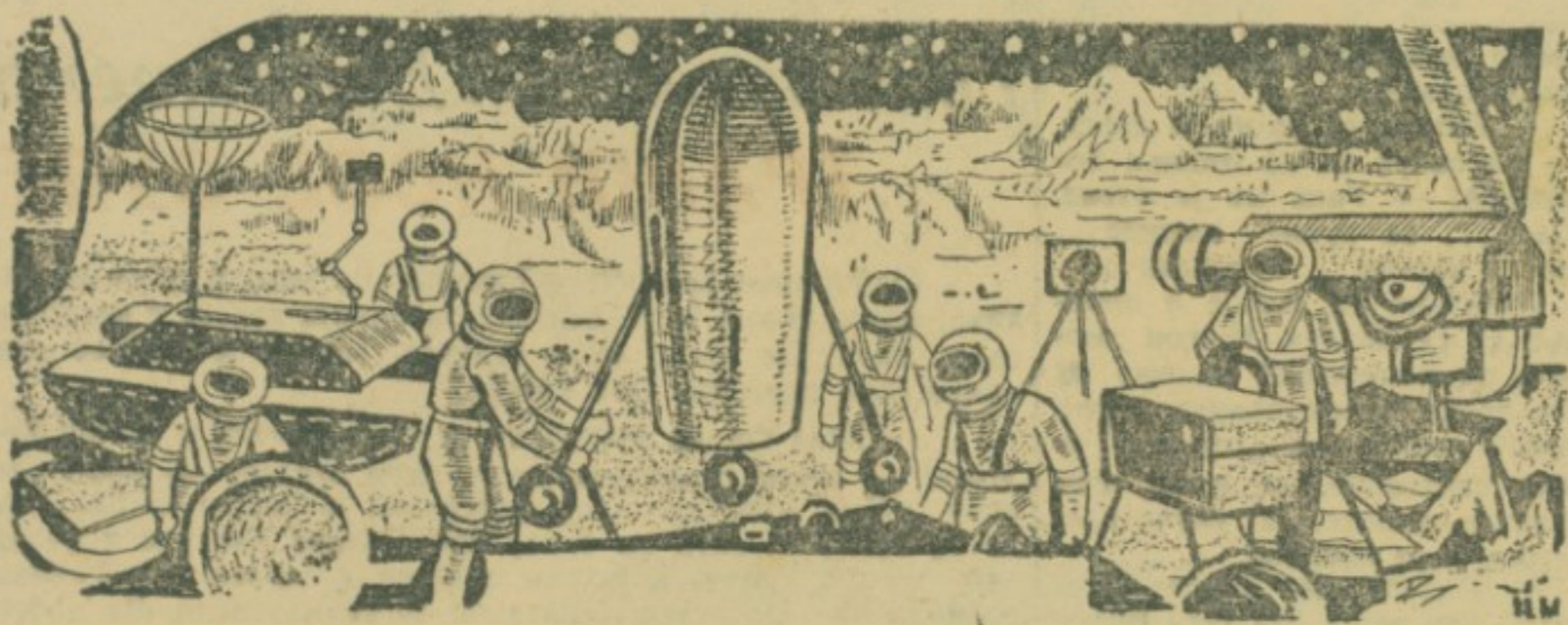
И ТАКО, ЗА ВЕВЕРИЦУ МУДРУ КАО ШТО ЈЕ ПОРО, ДИВЉЕ МАЧКЕ НИСУ НИКАКАВ ПРОБЛЕМ.

ГДЕ СЕ ОНА, ПОТПУНО БЕСПОМОКНА НАШЛА НА ГРАНАМА СУВИШЕ ТАНКИМ ЗА ЊЕНУ ТЕЖИНУ.

УСКОРО...

ОТБЕЧЕНА ОД КУЋЕ ПОТОКОМ КРАЈ КОГА ВРЕБА КУНА, ПЕРИ СЕ НАШЛА ПРЕПУШТЕ НА САМА СЕБИ!

НАСТАВИТЕ СЕ

Од 4 октобра кружи по небу први совјетски сателит, путем што му је човек одредио, а у међувремену је пошао за њим други, знатно већи. Ови вештачки сателити замислили су као продор претстраже у васионски простор; она треба да испита тамошње прилике и обавести човека шта га очекује кад једног дана и сам продор тамо. Из досад неометаног кружења сателита могло би се закључити да је узнемирујуће питање о величини опасности од метеорита — колико нам је то данас познато — добило повољан одговор. Досадашње понашање сателита није нам дало доказа о

Да ли постоји могућност да се васионом крећу космички бродови које су саградила нека друга разумом обдарена жива бића? Да ли људи, ако би им успело да продру у васиону, морају рачунати с тим да ће тамо срести „летеће гањуре“ или нека друга међупланетарна возила која су се отиснула с далеких звезда или сунчаних система? Ова питања о којима се недавно расправљало на Франкфуртском конгресу немачког друштва за испитивање космичких просторстава постала су врло актуелна због њихових достигнућа совјетских научника и техничара. Овде објављујемо чланак Хајриха Фауста посвећен овом проблему који се још налази у области научних претпоставки.

је број планета у васиону? Да звезде некретнице имају тамне пратице, то је „астрономија невидљивог“ већ у више махова закључила из гравитационог дејства ових пратица. По себи се разуме да се притом могу открити само пратице релативно великих маса, које знатно надмашују Земљину масу. Такође је разумљива претпоставка да има мањих пратица можда Земљине величине које не могу открити ни најпрецизнија мерења наших астронома.

У својој процени будимо врло обазриви! Ако допустимо да само десета звезда некретница по-

што су спиралне маглице већином мање од наше галактике, ми ћемо из предострожности узети број од само десет милијарди сунца у једном галактичком систему. Морали биемо, дакле, оценити да у васиону има најмање десет милијарди пута десет милијарди, или сто трилиона сунца. А пошто ми тек сваком стотом сунцу жељимо доделити једну Земљи сличну планету, то морамо претпоставити да постоји један трилион Земљи сличних планета.

Следеће питање је: да ли на овом трилиону планета сличних Земљи постоје жива бића. Зетим морамо поставити питање да ли се тај претпостављени живот развио до врхунца разумом обдарених бића.

Носилац животног процеса је молекул беланчевине. Он је, међутим, само један од беснослотно великог броја других могућих молекула беланчевине. Највећи број за који ми имамо име је децилион, тј. јединица са 60 нула. Овде пак, имамо пред собом количину која се представља помоћу јединице са 1000 нула.

БИЋА ЛЕТЕ

казује планетарни систем и да је од ових тих планета опет само десета Земљи слична, онда број од сто милијарди звезда некретница у нашем галактичком систему не би био превисок.

Колика је, пак, број галактичких система у целокупном космосу? Професор Ваде цени да се цинковским телескопом на Маунт Паломару може ухватити светлост с „неколико милијарди“ спиралних маглица. Али, васиона је још већа од простора који се може телескопом сагледати. Ако број спиралних маглица у васиону означимо са десет милијарди, онда долазимо до броја који и професор Јордан наводи у својој процени.

ДА ЛИ НЕКА

јемогућности будућег човеког лета у свемир. И то нам даје даље наде.

Али, питање о доступности других планета нашег сунчаног система не би се могло оваде ставити у први ред. Ми хоћемо да посматрамо друге планете не као циљ, већ као могућу полазну тачку за отискивање у васионски простор. Да ли далеки космичким просторствима можда већ негде лете разумна бића с једне планете на другу? Немогућно нам је, разуме се, дати емпирички сигуран одговор на ово питање, али можемо ипак, на основу данашњег знања, да кажемо какви изгледи постоје за то.

СТО ТРИЛИОНА СУНАЦА

Нашој, вероватно егцентричној и ограниченој, васиони приписује се старост од неких пет или можда шест милијарди година. Чудновато је да наша Земља не изгледа много млађа. Постањак нашег планетарног система уследио је дакле — ако је то време тачно — релативно скоро после постанка космоса у облику одвојених звезданих система. Прво питање је сада: колики

ДЕЧЈЕ ИГРЕ

НАТЕЗАЊЕ УЖЕТОМ

Ова игра може се играти у дворишту, у пољу, али и у каквој већој затвореној просторији. Најједноставније је натезање ужетом између два играча. Кад их има више, онда могу и сви да играју, али тада морају да се поделе у две групе. Зато број играча треба да буде паран, како би их на свакој страни било подједнако. Свака група добије по један

крај ужета, које треба да је дугачко пет до десет метара, а дебео најмање као прст. На дати знак, сви играчи се поређају поред ужета, а на следећи знак чврсто ухвате уже и из све снаге стану да вуку на своју страну. Свакој групи одреди се циљ и она која прва до њега дође победила је. Да би се постигла права победа, мора да се бар трипут узастопце победи, или пет пута прекоредом.

СВЕ ДУБЉЕ У ПОТРАЗИ ЗА НАФТОМ

Највиши торањ за бушење нафте у Европи биће подигнут код места Хосенфелде, у Немачкој. Он ће омогућити продирање у земљу до дубине од 5.000 метара. Сматра се да су ова налазишта веома велика.

као мртве, као неорганске. Он је, на пример, могао показати протеине који су саставни делови беланчевине. Да ли би стога требало да се и овде говори о изузетном случају природе, а тако и у погледу других експеримената који су потврдили Милерове резултате? Морамо извести закључак да су се у Милеровој апаратури образовале такве атомске диспозиције које имају хемиско-енергетску превагу над осталима, те смо такође дужни закључити да је та хемиско-енергетска предност и код постанка живота одиграла одлучујућу улогу, да су, дакле, у организовању живота молекули беланчевине заузимали изузетан положај.

НИЈЕДНА ПЛАНЕТА НИЈЕ СЛИЧНА ДРУГОЈ

Потпуно је јасно да се један трилион Земљи сличних планета са живим бићима не налази у овом стадијуму развика који је карактеристичан за врхунац животног развоја. На многима од њих живот као да није достигао стање слично ономе на Земљи, утолико пре што је Земља у поређењу с космосом већ релативно стара. Стога би требало да је развика код неких био бржи него код нас. Биће да је живот на неким од њих озавио прешао свој врхунац, а код многих је духовни развика напредовао даље него код земалског човека.

Међутим, ми не желимо да пре видимо једну ствар. Неколицина истраживача сматрају ледено доба као прави потстрек за постанак човека. К. Ф. Вајсцекер каже: „Брзе промене спољних услова живота стално погодују даљем стварању тела. Такво радикално погоршање животних околности морало је да повећа трајњу и вредност разума, што није био случај у условима благодатног поднебља претходног терцијарног доба“.

Не смемо заборавити да смер

развоја живота зависи од тако многобројних чинилаца средине да би се једва могле наћи две планете са истим животним развикам. Ледено доба не претставља погоршање животних прилика; оно не мора да захвати једну целу планету. Осим тога, потстрек за стварање интелигенције не треба увек тражити у погоршању средине. Из ових разматрања морамо извући бар тај закључак да ће апсолутно бити и таквих планета на којима се живот богато развио.

Овим планетама морамо прикључити и оне на којима су спољни услови ометали стварање умних бића. У питању су евентуалне мале планете са живим бићима, које су кроз своје фазе развика тако брзо пројуриле да су животни услови ускоро почели да се погоршавају, много раније него што је постигнут стадијум за постанак умног бића.

На малим планетама долази до неке врсте утакмице између развика физичког амбијента и развика живота. Ако развика физичке средине остави животном развика довољно времена за стварање умних бића, ова ће бића бити у стању да се и даље развијају, стварајући вештачку средину ако би се спољни услови опет погоршали. Ако, пак, развика физичке средине не остави животном развика довољно времена, онда ће живот на тој планети опет ишчезнути, не створивши разумног створа

ГОСПОДАРИ ОНИХ ЗВЕЗДА

Тако долазимо до закључка да се од претпостављених трилион планета у нашој васиони испоставило да се сматрају да су све оне насељене разумним бићима. На многима од њих тек ће у будућности настати ера стварања разумом обдарених бића, јер је постанак нових звезда некретница и планетарних система још у току.

Ако ми из тих разлога, и обзиром на дубоку старост наше Земље, од једног трилиона Земљи сличних планета издвојимо само милионити део тих планета, онда се још може рачунати на један билјон планета на којима се сада налазе разумна бића.

Период од постанка човека на Земљи до тек насталог почетка међупланетарне ере на њој трајао је само неколико хиљада година, тако да смело можемо рећи да на билјон планета можда већ постоји или непосредно претстоји васионски летоседе. Ми можемо и смењати се уверени да већ негде у космосу мирно крећу васионски бродови. Њих су саградила разумна бића чије постојање, додуше, не можемо доказати, али чије би порицање одговарало самохвалисању земалског човека које се граничи с мегаломанијом.

Досад се целокупно наше излагање односило на садашњост. Но, наша би разматрања била непотпуна ако не бисмо посматрали проблем међупланетарног лета с космичко-временског гледишта. Ако међу 100 трилиона сунца само на стотилионитом делу налазимо планете с разумним бићима, онда је врло мало вероватно да ће се срести таква бића са две различите планете. Овде се свакако претпоставља да ће се једном остварити међузвездани космички лет. Не простор, већ време игра овде непријатну улогу. Јер, догодиле се врло ретко да разумна бића исто временом постоје у истом планетарном систему на две различите планете. Док једни настану, други ће изумрети.

С тим у вези можемо замислити да ће се у далекој будућности васионски бродови са Венере спустити на Земљу кад код нас не буде више ниједног живог човека. Не дели нас само простор од разумних становника других планета, већ и време.

ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

НАСТАВИТЕ СЕ

Када је Лаза Костић ПОЧЕО ДА ПЕВА

Нека млада девојка зашита-ла је једном у друштву познатог песника Лазу Костића, који је у то време и сам био прилично млад човек:
— А када сте почели певати?
— Онда када сте ви почели плакати! — одговорио је Лаза Костић.

Познајете ли СВОЈУ ЗЕМЉУ

Многи наш град има понеку грађевину, стару или нову, која претставља његову знаменитост или је занимљива за оне који га посете. Зграда ко-

ју видите на слици налази се у једном нашем већем граду. Да ли се можете сетити која је то град?
(То је такозвани Неботичник, облакодер у Љубљани)

ПОГИНУО

пре објаве рата

Пешадски капетан прве класе Никодим М. Рашић, родом из села Даретине код Чачка, био је први официр српске војске који је погинуо 1912 го-

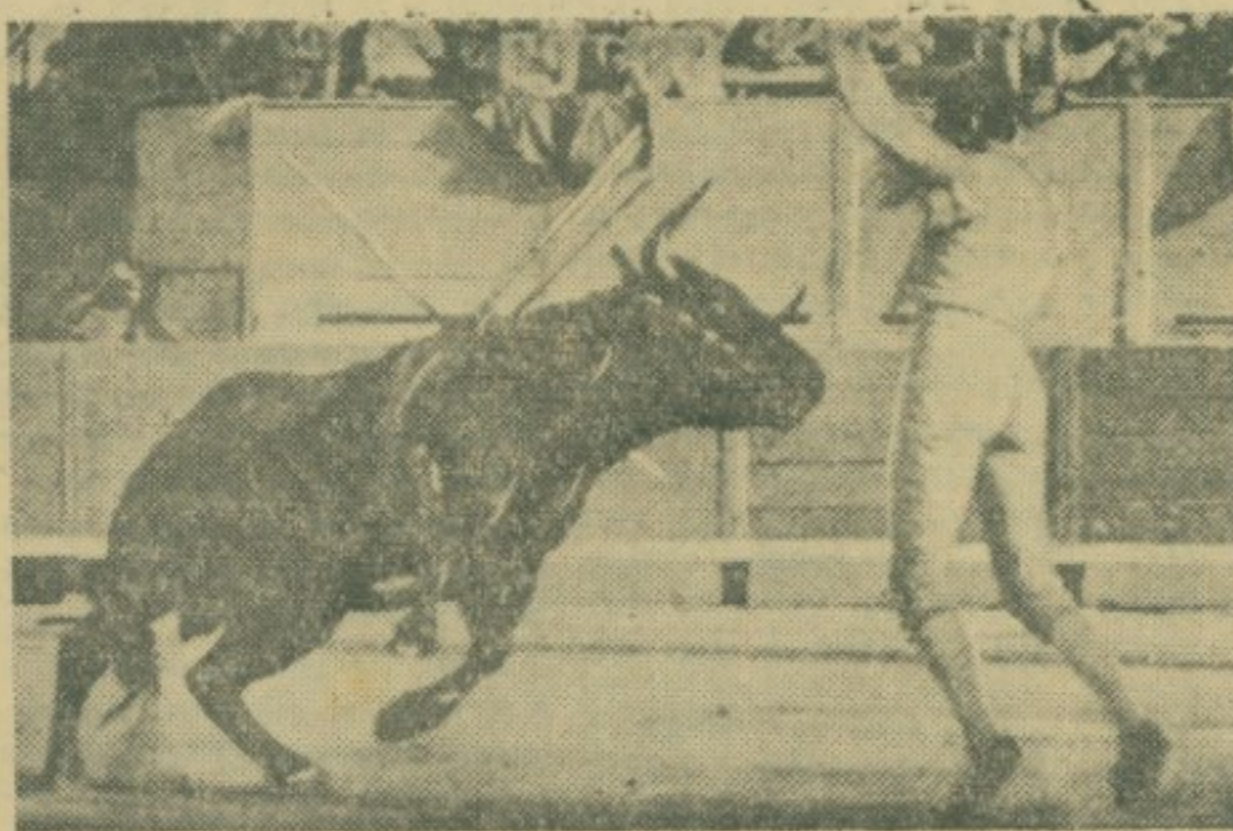
дине, и то пре објаве рата. Он је био командир треће граничне чете на отсеку према Косову. Видно се истакло у борби на Лисицама (гранична караула), која је вођена 5 октобра 1912 године, којом приликом је и погинуо. Захваљујући држању Никодима Рашића и његовог одреда, био је отворен пут Трећој српској армији за наступање на Косову.

ЗА ОНЕ КОЈИ ВОЛЕ И ПОЗНАЈУ ПОЗОРИШТЕ

Ова слика претставља шесту сцену четвртог чина једне познате француске класичне комедије, која се приказивала и на нашим позориштима. Иначе, ова комедија је први пут приказана 1664 године. Име њеног главног јунака ушло је у пословницу. Која је то француска комедија?

(Слика претставља сцену из Молијерове комедије „Тартиф“. На слици Оргон, скривен испод стола, слуша разговор између Тартифа и своје жене Елмире).

ОВО ЈЕ ПОЗА КОЈА СЕ ЗОВЕ „ВАНДЕРИЈА“. ДВАНАЕСТ ХИЉАДА ГЛЕДАЛАЦА, ОКУЉЕНИХ СА СВЕ ЧЕТИРИ СТРАНЕ СВЕТА, ЗАУСТАВИЛИ СУ ДАХ. ЛУИС-МИГУЕЛ ДОМИНГЕН, ЛИЦЕ У ЛИЦЕ С ВИКОМ, С МАЈСТОРСКОМ ПРЕЦИЗНОШЋУ ЗАВИО ЈЕ У ЊЕГА ПАР МАЛИХ КОПАЉА ОКИВЕНИХ ШАРЕНИМ ЗАСТАВИЦАМА. ОВО ЈЕ ДРУГА ФАЗА КОРИДЕ, КОЈОЈ ЈЕ ПРЕТХОДИЛА ИГРА ПИКАДОРА НА КОЊУ, С ПРВИМ ОГРТАЧЕМ, НАОРУЖАНОГ ОШТРИМ КОЉЕМ.

У француском граду Арлу, једног јесењег јутра ове године осванули су велики плакати на којима се истица-

ло крупним словима исписано име Луиса-Мигуела Домингена, поред имена Апаричија и Ромера.

СТРАХ МЕ ЈЕ:

ПРЕ КОРИДЕ
ЗА ВРЕМЕ КОРИДЕ
И ПОСЛЕ КОРИДЕ...

То је име чувеног шпанског тореадора. Оженивши се италијанском глумицом Лучијом Бозе, обећао јој је да више неће силазити у арену, а она њему, за узврат, да се више неће појављивати на филмском платну. А пре годину дана, после дуге паузе, по-

ново се појавио у арени, без велике рекламе, далеко од Шпаније. Давно је то било кад је, као ривал славног Маниола, узвикнуо публици: „Ја сам најбољи!“ Хотел у Арлу у коме је отседо Доминген опседнут је ловаца аутограма. Низа степенице с гвозденим оградом ла-

фе и личи на бовесстима који се опоравља.
— Разуме се да ме је страх, — одговара он на питање новинара: — Увек ме је страх. Сада... за време кориде... после кориде... сутрадан... Луис-Мигуел устаје и почиње да се облачи. Његов „момак од поверења“ помаже му да преко белих навуче ружичасте чарапе, да „уштира“ уске панталоне, да веже црне плитке ципеле, да увуче пластрон беле кошуље.
— Постао сам поново „торео“, јер више без тога нисам могао да живим. Моја жена је најзад схватила да ме не може спречити да дишем...
Сунце је обасјавало античку арену. У публици граја као и увек. Одржава се корида: три тореадора, шест бикова. Први Домингенов бик је о-средњи, публика уздржана.

Кад је, после Ромера, поново дошао ред на Домингена, публика је схватила да присуствује једној историској борби. Доминген је био спреман да покаже шта уме. Подражавајући Ромера, са задовољством се излагао истим опасностима као и његов претходник, али мирно и са изванредним господарством самим собом, што је указивало да ће сваки могући ударац роговица дочекати спреман и одбити га.

Кориде су присуствовали и писац Жан Кокто и чувени сликар Пикасо, иначе велики познавалац борби с биковима. По завршеној кориди, њих двојица су пољубили Домингена, а познати филмски режисер Клузо, по традиционалном обичају, ударио га је мачем по рамену. Затим се Луис-Мигуел попео у своја кола, носећи златни огртач који град Арл поклања највећем тореадору, онемо који покаже нешто изузетно. У овом случају то је био Луис-Мигуел Доминген.

Градоначелник Бирмингема ТРАЖИ НОВЕ ЗУБЕ

Одборници општине у Бирмингема нашли су се на великој муци. Њима је упућен најнеобичнији захтев у историји овог града. Да ствар буде чуднија, захтев је поднео сам председник општине, Џон Гроган.

— Када сте ме поставили на овако висок и частан положај, — пише градоначелник у свом захтеву — имао сам нову зубну протезу. Као председник општине морао сам досад присуствовати на близу две стотине банкета и услед овог мучног посла, који сам схватио с највећом могућном озбиљношћу, моји вештачки зуби су се излизали. Ви добро знате да су зубне протезе врло скупе. Да бих и даље могао достојно обављати своју дужност, морао сам набавити нову. Ако сам био принуђен на тако велики трошак служећи општем добру нашег града, сматрам да је град Бирмингем дужан да ми плати издатак који у нормалним условима не бих морао да учиним.

Одборници општине нису одговорили „не“. Они већ неколико недеља већају о томе у коју би ставку општинског буџета могао да се стави расход за вештачку вилницу њиховог председника.

ОГРОМНА ПРОИЗВОДЊА ДИЈАМАНАТА НА УРАЛУ

Совјетски стручњаци су у току последњих неколико година успели да удесетоструче производњу дијаманата на Уралу. Само ове године произведено је шест милиона карата овог драгог камења. Совјетски техничари сада успевају да елиминирају све мрље, угаљ и друге трунке из дијаманата „бомбардујући“ камен у циклотрону помоћу радиоактивне прашине.

СУПЕРСИНХРОФАЗОТРОН ОД БИЛИОН ЕЛЕКТРОН-ВОЛТИ

Америчка комисија за атомску енергију донела је одлуку о изградњи једног цинковског разбијача атома од билион електрон-волти. Овај оријашки инструмент за експерименте с најситнијим атомским честицама сто пута је већи од досад највећег синхрофазотрона на свету, који је изграђен у СССР.

Истовремено су на „атомском сајму“ у Њујорку први пут приказане атомске сијалице чији век износи десет година. У овим сијалицама радиоактивни криптон проузрокује усијање луминисцентних соли.

ХАДУК СТАНКО
ПО РОМАНУ
Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

У ДРБА КАДА СЕ ОВИ ДОГАЂАЈИ ОДИГРАВАЈУ, СРБИЈОМ СУ ВЛАДАЛЕ ДАХИЈЕ И ЊИХОВЕ КРВОЛОЧНЕ СЛУГЕ СУБАШЕ... У ЦРНОЈ БАРИ, У СЕВЕРОЗАПАДНОМ ДЕЛУ МАНЧЕ, ГДЕ СЕ ДРИНА УЛИВА У САВУ, СУБАША ЈЕ БИО СУЛА, ЗВАНИ КРУШКА...

ОТЕКОМИО ЈЕ!
САД ЈУ ЗА!
БЕЖ'ТЕ, ДЕЦО, ЕВО КРУШКЕ!

ЕТО, РАЗБЕГЛИ СУ СЕ! УВЕК МЕ ДОЧЕКУЈУ КАО НЕМИЛОГ ГОСТА... РЕЦИ МИ, МАШО, ШТА ЈЕ ТО СА ОВИМ БАУРИМА? ШТО ЈА БОЛИ С ЊИМА, ОНИ СВЕ ГОРИ!

ТО НЕГУ! ХОЋУ ЧОВЕЧНО... НЕГО ДА МИ ЈЕ ДА СЕ НЕКО ЗАВАДИ, ПА ДА ЈА ПОСЛЕ МИРИМ!...

ТО МОЖЕ ДА СЕ УДЕСИ! ОСЛОНИ СЕ ТИ САМО НА МЕНЕ!

НИШТА НЕ БРИНИ, ЕФЕНДИЈА! ЈАКУ ВЕК САД ДА ПОЧНЕМ!

АКО ТО УРАДИШ УЧИНИЋУ ТИ СВЕ!

ЛАЗО, ЗАШТО НЕ ИГРАШ?

НЕ ИГРА МИ СЕ ЧИКА МАРИНКО!

НИЈЕ ТИ ДО ИГРЕ, РАЗУМЕ СЕ, КАД СТАНКО АЛЕКСИЋ СТАЛНО ИГРА ПОРЕД ЈЕЛИЦЕ, А НИ У ЧЕМУ НИЈЕ БОЉИ ОД ТЕБЕ!

ПА ШТА ДА РАДИМ?

ДА САМ ЈА НА ТВОМ МЕСТУ ЗНАМ ШТА БИХ РАДИО И ЈЕЛИЦА БИ БИЛА МОЈА!... ЗБОГОМ!

НЕ, НЕ, ТО НЕ МОГУ!

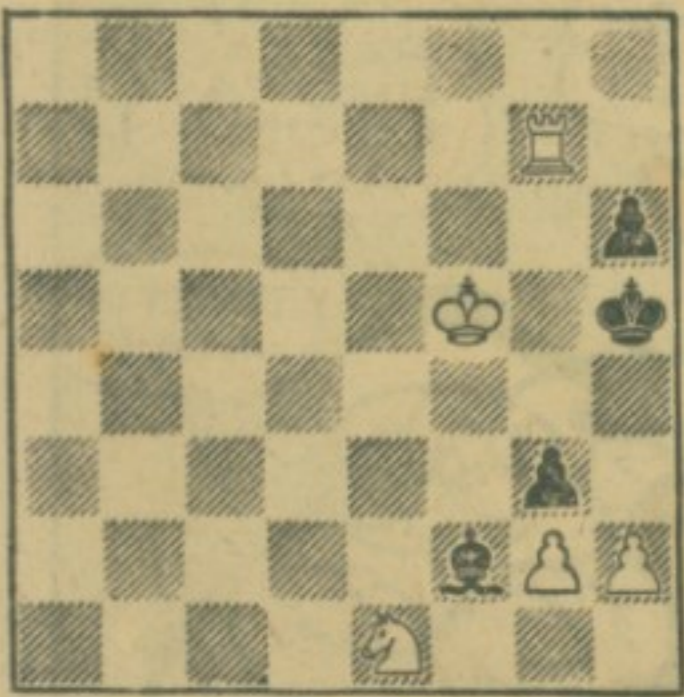
НАСТАВИЋЕ СЕ

ИЛУСТРОВАНА ПРИЧА

Сразмерно кратки живот шведског краља Карла XII (1682—1718) био је веома буран, испуњен успешним и неуспешним ратовима. Поред осталих, водио је Нордски рат у коме је победио данског краља Фридриха IV и руског цара Петра Великог, а у походу на Русију 1709 претрпео је пораз код Полтаве. После овог неуспеха, побегао је у Турску и ту провео дуже време у заточеништву. Одатле је једног дана, прерушен, побегао и после четрнаест дана узбуђивог јахања стигао у Пруску. По повратку у земљу, предузео је освајачки поход на Норвешку и том приликом погинуо од непријатељског танета.

Подељена су мишљења историчара о подвизима Карла XII и о његовим заслугама за шведску државу. Имао је талента као војсковођа, али је, због своје тврдоглавости и упорности, без потребе жртвовао животе хиљада својих војника и благостање својих поданика. Сви његови биографи, међутим, слажу се у томе да је био храбар човек и да је волео да игра шах. Око овог његових особина испредене су и занимљиве приче.

Прича се тако да је Карло XII, у току једног ратног похода, за време борбеног заступања, играо партију шаха са својим генералом Гротхусом. Једног тренутка, на шаховској табли настала је позиција у којој је краљ објавио свом партнеру мат у три потеза. Истог тренутка, долетео је залутали непријатељски метак и са табле оборио једну фигуру. Нимало се не узбуђујући, Карло XII је тада објавио мат у четири потеза. Уто зафигура други куршум и однесе с табле једног пешака. Овај губитак Карло XII хладнокрвно је прихватио речима: „Мат у пет потеза!“

Ову војничко-шаховску причу, која Карла XII карактерише као упорног борца, илустровао је Самуел Лојд, славни амерички састављач шаховских проблема, једним успешним проблемом. На датом дијаграму представно је Лојд позицију у којој је Карло XII објавио мат у три потеза. Решење проблема у тој позицији гласи: 1) Тг3, Лг3, 2) Сф3, ловац по вољи, 3) г4 мат. Решење проблема у четири потеза, без скакача, кога је оборио метак: 1) хг, Ле3, 2) Тг4, Лг5, 3) Тх4+, Лх4, 4) г4 мат. Решење проблема у пет потеза, без скакача и пешака с поља х2: 1) Тг4, Лг1, 2) Тд4, Лф2, 3) Тд1, Лг1, 4) Тг1, Кх4, 5) Тх1 мат.

Штајниц и гуска са златним јајима

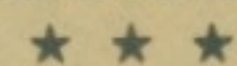
Први званични првак света у шаху Вилем Штајниц (рођен 1837 у Прагу, умро 1900 у Њујорку) боравио је једно време у Лондону. Ту је он редовно посећивао кафану „Симпсон“ и свакодневно играо шах, са сваким који је то желео, наравно уз неки новчани улог. Једна од његових најбољих „муштерија“, добро набијеног бућелара, губила је сваку партију против њега. С тачношћу часовника, седао је овај Штајницов партнер за сто, играо, губио и плаћао, опет играо, губио и плаћао...

Једног дана позва Штајница у страну неки његов симпатизер и опомену га: — Зар не видите да сте на најбољем путу да убијете гуску која носи златна јаја? Стално тучете партнера, добили сте стотине партија. Може се лако десити да он изгуби вољу да игра с вама. Допустите да и он добије понеку партију и вежите га тако за мотку!

Штајницу се учинило да је ово мудар предлог и кад се опет нашао за шаховском таблом са својим богатим партнером вукао је најслабије потезе и најзад оставио даму на удару. Прошла су, међутим, и три потеза пре но што је његов партнер видео да може узети даму. Штајниц је наравно, одмах предао партију и почео да ређа фигуре за нову игру. Али...

— Ово је дан моје славе! Тукао сам првака света! — диковао је срећни победник и са овим речима напустио кафану.

Штајниц га више никад није видео.

Први пут се догодило

— Први историски документ који има везе са шахом претставља једно писмено уклесано у плочу на једној од пирамида у Гизеху и потиче из трихиљадите године пре наше ере.

— Први шаховски проблем саставио је багдадски калиф Мутасим Билах за време своје владавине (834—842).

— Први званични европски документ који се бави шахом био је тестамент херцога Арменгола од Ургела из године 1020.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПРЕВОЗ ЗЕМНОГ ГАСА ПРЕКО МОРА

Енглески стручњаци разматрају могућност превоза земног гаса из Венецуеле у Енглеску. У пределима Венецуеле где се вади и прерађује нафта, велик део земног гаса одлази неискоришћен у атмосферу, док Енглеска, на пример, оскудева у њему. Било би готово неизводљиво да се тај гас пребацује гасоводима, јер је влакљеност велика. Сада постоји план да се гас у течном стању превози бродовима-цистернама, баш као нафта. Наравно, у овом случају гас би се морао претходно довести у течност. То би захтевало танкере са специјалним уређајима, где би се, под великим притиском и на ниским температурама земни гас претварао у течност.

ОТПОРНОСТ ОРГАНИЗМА НА ВЕЛИКИМ ВИСИНАМА

У Институту за исхрану у Прагу утврђено је да је при смањеној количини кисеоника отпорност тела мања уколико је оно гојазније. Опити су вршени на мишевима. Четири сата пошто су добили храну у којој је било доста маслиновог уља, мишеви су подвргнути условима живота какви владају на висини од 10.000 метара. Они нису дуго издржали: после 133 секунда, није више било ниједног живог миша. Међутим, мишеви који су јели храну без уља издржали су 273 секунда. Опитима је био циљ проналажење успешнијег начина лечења ангине пекторис на клиникама.

ЗАШТО СЕ ГОЈИМО?

Према статистикама осигуравајућих друштва, може се закључити да постоји извесан однос између преране смртности и гојазности. Ово потврђују и најновија научна испитивања, чији су резултати изнети у једном енглеском струч

ном часопису. Данас је храна разноврснија него раније, а усто врло калорична. Ако узимамо само сто калорија на дан више него што је потребно, за годину дана отежаћемо неколико килограма. Многи сматрају да гојазност долази услед ненормалности у лечењу жлезда, али су овакви случајеви веома ретки. Иначе, према последњим открићима, у једном делу човечијег мозга постоје два центра за регулисање апетита, од којих један служи као кочица другоме. Једино кад су ови центри поремећени, долази до поремећаја у размени материја и до ненормалног протекта за једом.

СМАЊЕНА СМРТНОСТ КОД ПОРОДИЉА

У најновијем извештају светске организације за здравље, изнети су подаци о опадању смртности код породиља. Ово опадање нарочито је велико у земљама где је медицина достигла висок ступањ, али је очетно и у многим неразвијеним земљама. За ово има највише да се захвали лекарском надзору за време трудноће и порођаја.

ПУЖЕВИ И КЛИМА

Један амерички научник сматра да се пажљивим испитивањем састава љуштуре код пужева може доћи до важних података о промени климе на Земљи. Према његовим истраживањима, данашње доба је једно од најтоплијих и најсупљих у историји наше планете. Он је проучавао љуштуре данашњих живих пужева, али и фосиле пужева који су живели у давној прошлости. Шкољке исто тако могу дати извесне податке о саставу и дебелини разних наслага које ствара вода. У неким случајевима, стручњаци за експлоатацију нафте могу се послужити овим проучавањима за изналажење нафтних резерви у земљи.

БУШЕЊЕ ЧЕЛИЧНИХ ПЛОЧА — ВОДОМ

Стручњаци у једној совјетској лабораторији успели су недавно да челични лим дебеле два милиметра пробуже снажним воденим млазом. Ако се овај начин буде усавршио, он ће донети велике користи у индустрији челика. Овакав један компресор моћи ће евентуално да буши и друге металне.

ЧЕМУ ЈЕ СВЕ ИЗЛОЖЕН ПИЛОТ?

На једној конференцији војних лекара у Лос Анђелосу, констатовано је да су пилоти и у доба мира изложени великим опасностима, које односе приличан број људских живота. Према мишљењу једног од учесника овог састанка, данашњи пилот изложен је разним незгодама: растројености, неповољном утицају околнине на његове душевне способности, механичким довретама итд. Било је више случајева разних акутних обољења пилота за време лета. Ако томе додамо још и необичну напетост, непредвиђене компликације, рђаво време и механичке кварове, онда можемо имати приближну слику о пилотовом психичком и физичком замору. Летови у међпланетарни простор претстављаће још много веће искушење.

ИСПИТИВАЊЕ ИЗДРЖЉИВОСТИ РЕГУТА

Један лекар шведске морнарице увео је нов начин испитивања издржљивости код бућућих војника. Пошто је 500 регрута разврстао према висини, тежини итд., сваки од њих морао је да на бициклу пређе извесно растојање одређеном брзином. После тога мерио им је пулс, количину издахнутих гасова и волтажу срца. Овај лекар сматра да је нашао најбољи начин за испитивање издржљивости.

...површина Африке је за више од три пута већа од површине Европе, па ипак њена обала краћа је од европске.

... краљевни старих Инка носили су у свечаним приликама огртаче од чинчиде, која се и данас сматра најскупочијим крзном. У читавом свету данас има највише десет бунди од чинчиног крзна.

... срце слепог миша куца брже од срца свих осталих сисара. Наиме, оно за

шени на трпезу тако што им је једна страна била п'чена, а друга кувана.

... педесете године наше ере, у Александрији је био конструисан један аутомат-пролавац. Кад би се у аутомату убацио одговарајући новчић, из њега би истекла извесна количина хладне питке воде.

... Друиди, галски свештеници који су владали Галијом до другог или трећег века, ларивали су један другог на дан Нове године граничима имеле. Персијанци прославају почетак нове године на тај начин што се узајамно дарују јајима.

... прве ветрењаче појавиле су се у Европи у 11 веку. Европски народи дознали су за ветрењаче од крсташа.

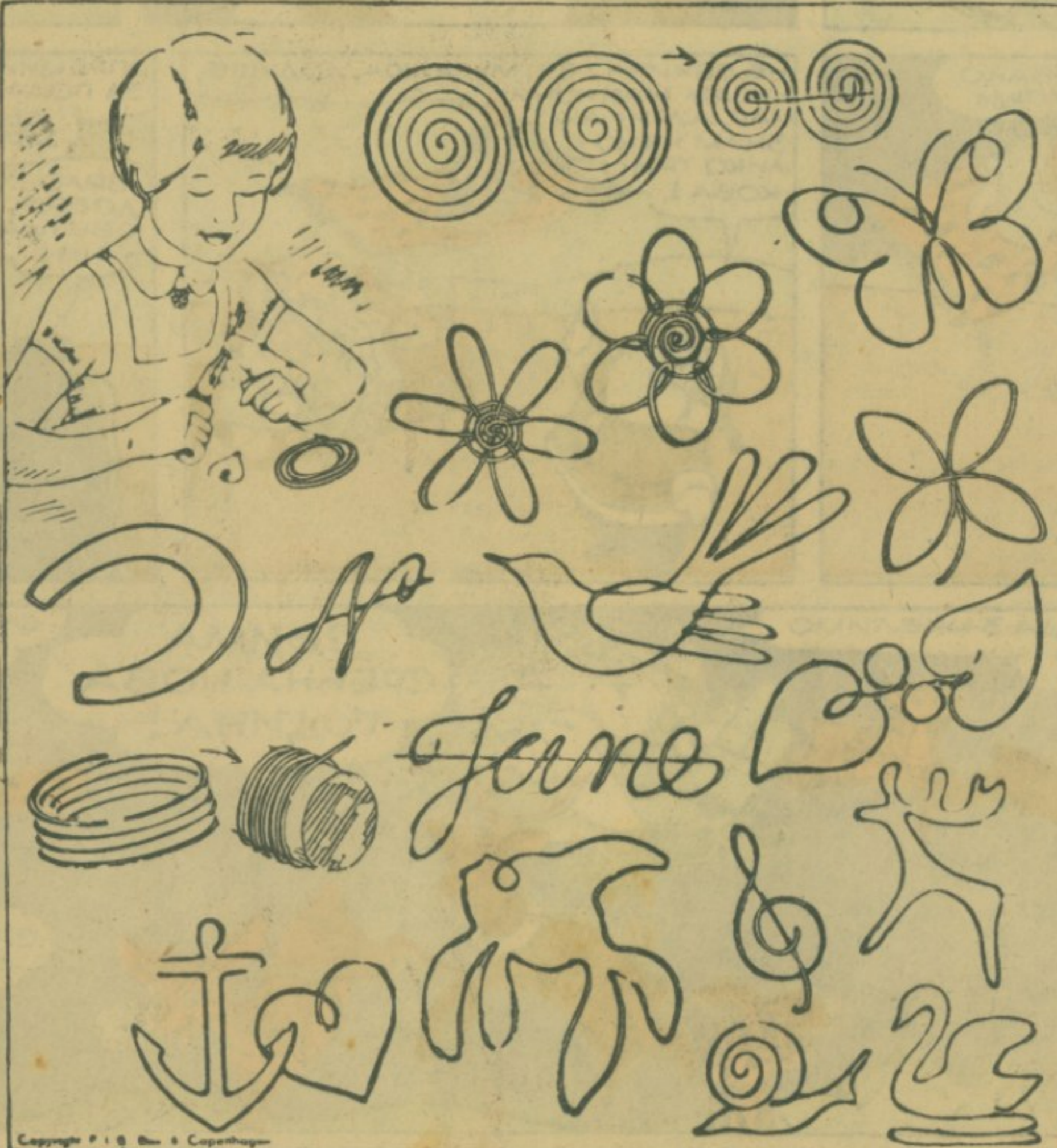
... израз „класичан“ постао је од латинског епитета „класикус“ који се први пут појављује у делу Аулуса Гелијуса, у коме се „скриптор класикус“ (скриптор-писац) узима као супротност „скриптор пролетаријусу“. Сам епитет „класикус“ настао је као резултат поделе римског становништва на класе, коју је извршио Сервије Тулије. По њој су припадници највише класе називани „класици“, сви остали сем најниже „инфра класем“, а најниже „пролетарији“.

Европи у 11 веку. Европски народи дознали су за ветрењаче од крсташа.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Накит од бакарне жице

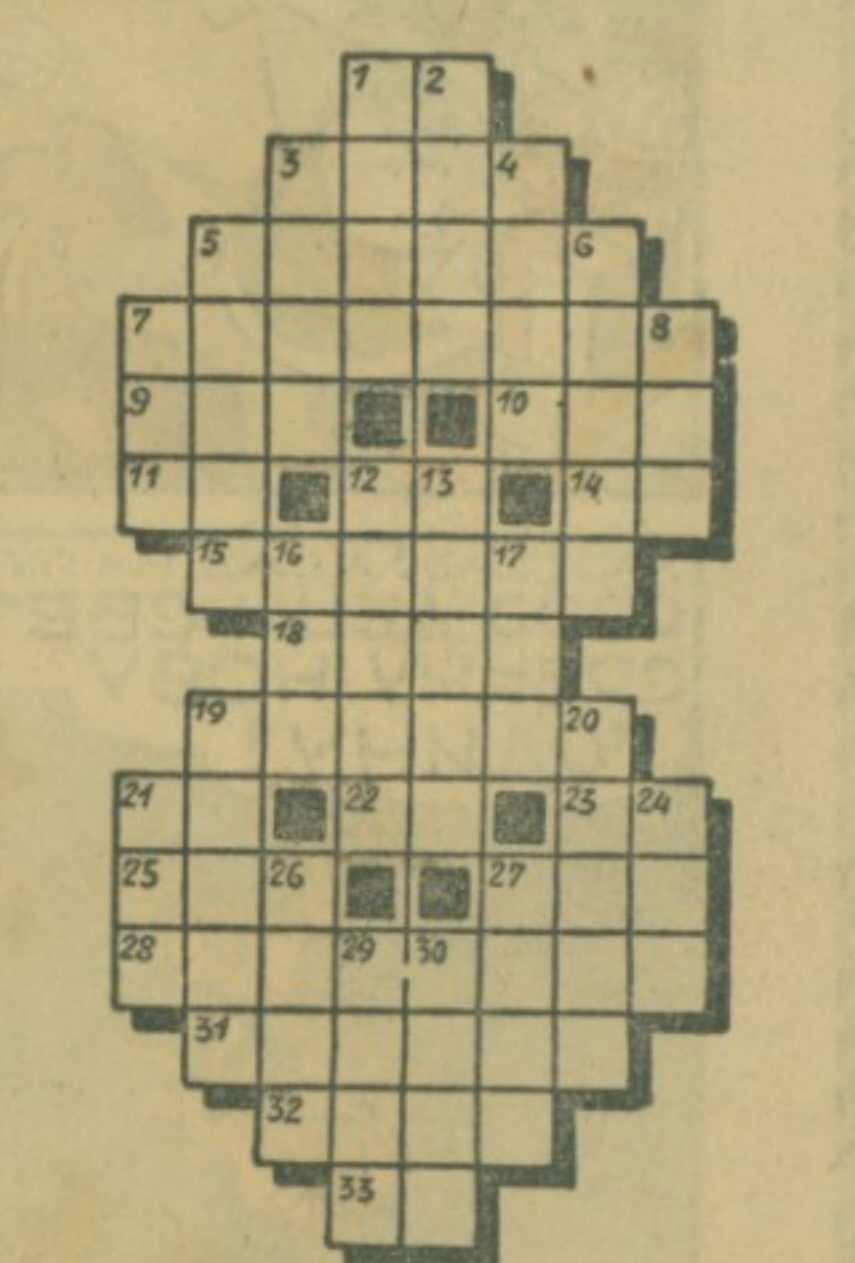

Од бакарне жице могу да се израде лепи и занимљиви облици. Али, претходно треба да начините цртеж према коме ћете да израдите предмет од жице, или га начините према једном од цртежа које овде доносимо. Жици ћете најлакше савити око оловке или каквог округлог дебљег штапа. Да не бисте озадели прсте, морате имати клешта.

Водоравно: 1) иницијали нашег књижевника („Нечиста крв“); 2) примитивни плут; 3) кмет у Средњем веку; 4) комедија Вранислава Нушића; 5) бојни поклич; 6) стари јеврејски владар; 7) упитна заменица; 8) предлог; 9) хемиски знак за алуминијум; 10) западноготски краљ; 11) врста зачина; 12) главни град Колумбије; 13) презиме; 14) немачки предлог; 15) два сугласника; 16) званична скраћеница једне америчке државе; 17) део течности; 18) једна наша република; 19) натпис на кованицама; 20) идентична; 21) два самогласника.

Усправно: 1) презиме француског глумца; 2) наслага; 3) географски појам; 4) мембрана; 5) савремени француски књижевник („Поднебље“); 6) град у Хрватској; 7) војна формација; 8) плато; 9) једна проповестка Радоја Домановића; 10) једно сазвежђе; 11) име кинеског филозофа (седми век пре наше ере); 12) острво на Јадрану; 13) град у Ираку; 14) горки лекови; 15) познати совјетски атлетичар; 16) бања у Белигији; 17) планински венац у Јужној Америци; 18) пољопривредна алатка; 19) мушко име; 20) велики немачки песник.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) соко; 2) Беване; 3) казан; 4) па; 5) Иран; 6) мир; 7) рат; 8) Ката; 9) Ис(а)к Ђу(т)и; 10) сажет; 11) апетит; 12) Амон; 13) Скалар; 14) Клара; 15) ас; 16) вера; 17) Ала; 18) Ил; 19) Срем; 20) ти; 21) амини; 22) кулења; 23) Маре. Усправно: 1) Сезан; 2) Опан; 3) Кон; 4) ош; 5) Барна; 6) епитет; 7) Кири; 8) Арал; 9) малаги; 10) ката; 11) Самара; 12) Пакард; 13) слави; 14) Равена; 15) квіт; 16) сами; 17) Ариле; 18) смер; 19) ада; 20) ум.

Светлан и Фладинова чаробна лампа

